

1. sz. Melléklet: Eszközjegyzék

Megnevezés	Eszköz, felszerelés	Mennyiség
I. Helyiségek	Csoportszoba	20
	Tornaszoba	2
	Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztőszoba	4
	Óvodavezetői iroda	1
	Gazdasági iroda	3
	Játszóudvar	2
	Orvosi szoba	1
	Nevelőtestületi szoba	2
	Gyermeköltöző	20
	Gyermekmosdó, WC	14
Kiszolgáló helyiségek	Felnőtt öltöző	4
	Elkülönítő szoba	-
Kiszolgáló helyiségek	Főzőkonyha	1
	Melegítőkonyha	2
	Tálaló-mosogató	1
	Felnőtt étkező	1

	Felnőtt mosdó	3
	Felnőtt WC	11
	Mosléktároló	1
	Szertár	3
II. helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyak 1.csoportszoba	Óvodai fektető	Gyermekenként 1
	Gyermekszék	Gyermekenként 1
	Gyermekasztal	Csoportonként 5
	Redőny	Ablakonként 1
	Vászonroló	Ablakonként 1
	Szőnyeg	Csoportonként 2
	Játéktartó szekrény vagy polc	Csoportonként
	Fektető tároló	Csoportonként 1
	Függöny	Ablakonként 1
	Óvodapedagógusi asztal	20
	Felnőtt szék	20
	Tálaló asztal	20
	Textiltároló szekrény	20
	Edény és evőeszköz tároló szekrény	20
	Szeméttartó	20

	Hómérő	20
2. tornaszoba	Tornapad	16
	Tornaszőnyeg	3
	Bordásfal	8
	Óvodai többfunkciós mászó készlet	2
	Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések(labda, babzsák, Wesco-tégla, karika)	Eszközönként 25
	Zsámoly	1
	Ugró asztal	1
	Body roll henger készlet	2
3. logopédiai foglalkoztató és fejlesztőszoba	Tükör	Szobánként 1
	Asztal	Szobánként 1
	Szék	Szobánként 6
	Szőnyeg	Szobánként 1
4. játszóudvar	Kerti asztal	folyamatban
	Kerti pad	Csoportonként 1
	Babaház	4
	Udvari homokozó	Csoportonként 1
	takaróháló	Homokozónként 1
	Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Csúszda, Hinta, mászóka 2-2 csoportnak 1-1
5. Óvodavezetői iroda	Íróasztal és szék	1
	Telefon és fax	1
	Szék(fotel)	2
	Könyvszekrény	6

	iratszekrény	1
6. óvodavezetőhelyettesi, gazdasági vezetői szoba	Íróasztal és szék	4
	könyvszekrény	5
	iratszekrény	4
	lemezszekrény	3
	telefon	3
	Számítógép, nyomtató	5-5
7. nevelőtestületi szoba	Tárgyalóasztal	3
	szék	29
	könyvszekrény	6
	Könyvtári dokumentum	1000
	Szőnyeg	helyiségenként1
	Függöny	helyiségenként1
	Számítógép, nyomtató	1-1
	Telefon	1
8.Orvosi szoba	Vizsgálóasztal	1
	üvegszekrény	1
	Asztal	1
	Szék, fotel	3
	mérleg	1
	szőnyeg	-
	Fogas	1
	Függöny	1
	Mosdókagyló	1
9. gyermeköltöző	Öltözőrekesz, ruhatároló	Gyermekenként 1
	öltözőpad	Csoportonként 6

10. Gyermekmosdó,WC	Törölközőtartó	Gyermekenként 1
	Falitükör	3
	Hőmérő	folyamatban
	Rekeszes fal polc	csoportonként 1
III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések	Egyéni tisztálkodó szerek	Gyermekenként 1
	Tisztálkodó felszerelések	Mosdónként 1
	fésűtartó	Csoportonként 1
	törölköző	Csoportonként 3váltás
	asztalterítő	Csoportonként 3 váltás
	takaró	Gyermekenként 1
IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök	Szennyes ruhatároló	Csoportonként 1
	mosógép	2
	Centrifuga	2
	vasaló	2
	vasalóállvány	2
	szárítóállvány	2

	Takarítóeszközök	3
	Kerti munkaeszközök	Épületenként 1-1
	Hűtőgép	3
	Porszívó	3
V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök		
1. Játékok, játékeszközök	Különbféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás)	30%
	Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	30%
	Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	30%
	Ének, zene, énekes játékok eszközei 30% Az anyanyelvi fejlesztésnek, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	30%
	Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	30%
	A természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	30%

	Munka jellegű tevékenységek eszközei	30%
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök	Videó (lejátszó)	1
	televízió	1
	Magnetofon	10
	Diavetítő	2
	Vetítővászon	1
	Hangszer (pedagógusoknak)	Csoportonként 1
	Hangszer (gyerekeknek) 30 %	30%
	Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	30%
VI. Egészség- és munkavédelmi eszközök	Étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	68
	mentőláda	4
	Gyógyszerszekrény (zárható)	-
	Munkaruha	66
	Védőruha	14
	Tűzoltó készülék	11

2. sz. Melléklet: Anyanyelvi fejlesztés az óvodában

Foglalkozási ágakhoz köthető anyanyelvi játékok

Szeptember-október: Beszédszervek ügyesítése

1. Légző gyakorlatok: Friss levegőn vagy jól szellőztetett helyiségben

- Hanyattfekvésben, tenyér a hason, rekeszlégzés érzékeltetése /napozás/
- Térdelésben, csípőre tett kézzel fújjuk a tüzet, erősen-gyengén
- Képzeletben forró leves fújása
- Gyertya fújása szívószállal
- Papír hópehely fújása tenyérből vagy kapuba
- Pingponglabda fújása asztalon vagy kapuba
- Rakéta játék: Hajtsátok hátra a fejeteket vagy hanyattfekvés
tegyétek a papír zsebkendőt a szátokra és fújjatok
egy nagyot, ismétlés
- Papírzacskó fújása-eldurrantása
- Pálcikáról lelógó papírgombóc fújása
- Szappanbuborék fújása
- Búvár: Szívjuk tele a tüdőnket levegővel és nagyon lassan
engedjük ki, hogy sokáig víz alatt maradjunk
- Pingponglabda fújása 3 féle nagyságú dobozba
- Szabály: A legkisebb 3, a közepes 2, a legnagyobb doboz
1 korongot ér. A gyermekek egyenként fújják a labdát,
annyi korongot vehetnek ki, amennyit a doboz
nagysága jelöl. Az győz, aki a legtöbb korongot gyűjti.

Foglalkozási ág:

- környezet
- irodalom
- irodalom, étkezések
- farsang, gyermeknap, irodalom
- környezet, irodalom, játékidő
- játékidő
- testnevelés

- udvari játék
- ábrázolás
- matek, udvari játék
- testnevelés, környezet

- matek, játékidő

2. Légzésgyakorlatok hangutánzással egybekötve:

Sziréna: Belégzés, majd hosszú kilégzés emelkedő hangmagasságban	környezet
Kisharang: Belégzés, majd hosszú kilégzés, bimm- bamm	testnevelés
Hangstaféta: A gyermekek vonalban állnak. Az óvónő jelzésére az első gyermek elkezd az " Á " hangot hangoztatni, ha fogytán a levegője, könyökével figyelmezteti a szomszédját, aki folytatja a hangoztatást, úgy hogy ne legyen megszakítás.	ének
Állatképek mutatása-hangutánzás	környezet

3. Nyelv és ajakügyesítő gyakorlatok:

Léggömbfújás és kipukkasztás: Arcfelfújás az ajkak összezárásával, majd a zár felpattintásával a levegő kibocsátása	környezet, testnév.
Levegő hintáztatása: Arcfelfújás zárt ajkakkal és a levegő gombócot hintáztatjuk az egyik, másik oldalra.	ének, környezet
Ajakkerekítés és terpesztés hangutánzó szavakkal: Mosolyogjanak, majd csücsörítsenek a gyerekek, közben mondják i-ü, i-ü Kinyújtott nyelvvel ériék el az orrot.	ének
Cukorszopogatás: Nyelvüket tegyék a szájban a baj, jobb oldalra. Tologassák ide-oda	környezet
Titkos beszéd: Hangtalanul mond az óvónő egy magánhangzót. Találják ki a gyermekek.	környezet

Arctorna: Játshatnak a gyermekek képzeletbeli ping-pong labdával. Fújják fel az arcukat nagyra, majd tologassák a levegőt az egyik arc félből a másikba.	ének, környezet
Szájtorna: Sovány és kövér kisfiú utánzása. Fújják fel az arcukat erősen, feszítsék meg, utána engedjék ki a levegőt, s szívják be az arcizmaikat a fogaik közé.	testnevelés, ének
Hal tátogásának utánzása: A gyermekek nyissák lassan a szájukat, az állukat engedjék le, minél mélyebbre, majd emeljék az állukat és zárják az ajkukat.	környezet
Kisfiú utánzása: Az egyik gyermek mondja így, a másik úgy. Mondogassák gyorsan így-úgy, így-úgy	játékidő
Nyelvmozgást ügyesítő játék: Harangozás a nyelvünkkel jobbra balra. A nyelv vízszintes mozgatása szájzugtól szájzugig.	ének
Zizi torna: A gyermekek egy szem zizivel tornáztatják a nyelvüket vízszintesen oldalra és ki-be.	játékidő, környezet
Csibejáték: Kistányérra apró cukorkát/ zizi/ teszünk. A gyerekek a csibék, a cukorkát a nyelvükkel szedik fel.	játékidő, farsang
Fagylaltozás: A nyelv előre-hátra mozgatása.	környezet
Fogmosás: Fogsor simítása nyelvvel fönt-lent, kívül-belül, kör-körös mozgatással.	környezet
Ropi bajusz, ropi szakáll: Nyelvhegy zár felső és alsó ajakra.	

November-december

1. Ciklizáló gyakorlatok:

Szövegmondás egy meghatározott mássalhangzóval
pl.: mondóka, dal meghatározott mássalhangzóval

ének-zene

2. Suttogó gyakorlatok:

Súgd meg hogy mit tegyek!

A gyerekek sorban állnak. Az óvónő mellette álló gyermek fülébe súg valamilyen végrehajtandó utasítást tovább súgják és az utolsó végrehajtja a feladatot. A következő feladatot ő találja ki.

ének-zene, testnevelés

Hangosítsd fel!

Ismert szavakat a gyermek fülébe súgunk, melyet ő hangosan megismétel. Mit súgok? Mond hangosan!

bármely fogl. Ág

Szóposta:

A gyermekek 3 oszlopban állnak. Az elsőnek súg az óvónő egy szót. Mind a három oszlopnak ugyanazt. A szót hátra kell adni, majd az utolsó előre szalad és hangosan kimondja a szót. Az a csapat nyer, amelyik a leggyorsabban és hibátlanul mondja ki a szót

környezet, testnevelés

3. Hangzódifferentiálás:

Magánhangzók időtartama szerint: hosszú-rövid

Időtartam játék:

Menete: Hosszú és rövid magánhangzókat hangoztatunk, először párban/ a-á, e- é/ ha hosszan halljuk nyújtózunk, ha röviden guggolunk.

vizuális, ének-zene

Rajzolj!

Menete: A gyermek kezében színes vagy grafit ceruza. először mindig párban mondjuk a magánhangzókat, ha rövidet mondunk pontot, ha hosszút vízszintes vonalat húz.

vizuális

A képzés helye szerint: magas-mély

Morgó maci - csicsergő madár:

Menete: Xilofon hangjának megfigyelése: mély-magas

Mély: maci kártya emelése

Magas: madárkártya emelése

Mindkét kártyából 6-6 db. Kap a gyermek, így lehetőség nyílik sorozat készítésére. Majd elolvassuk.

Folytasd a sort!

ének-zene, vizuális nevelés

Zöngés-zöngétlen párok:

Morog-nem morog:

Menete: Zöngés zöngétlen hangok megfigyelése gégefőre tett kézzel. Hívóképek felmutatása/ mellékletben/ gyakorlás után piros és zöld házikóba költöztetjük a zöngést és zöngétlent. Ki költözött a zöld házba, ki a pirosba? Elsorolás a nagyokkal letakarás után is.

környezet, matek
ének-zene

4. Hangok felismerése:

Zajok, zörejek differenciálása:

Környezetünk hangjainak felismerése. / kazetta/

környezet, ének-zene

5. Zenei hangok differenciálása:

a. játék: Hangszerek hangjainak felismerése, megkülönböztetése

Menete: A gyermek először meghallgatja, kipróbálja a hangszert, majd csukott szemmel hallgatja és megnevezi hallott.

ének-zene

b. játék: A hang irányának differenciálása.

Menete: A gyermek bekötött szemmel ül és társai körülötte helyezkednek el, hangszerekkel a kezükben. Az egyik gyermek megszólaltatja a hangszert. A kör közepén ülő gyermek megmondja honnan hallotta a hangot és mit.

ének-zene

c. játék: Hangkereső

Menete: Egy gyermeket kiküldünk a szobából, egy másikat pedig elbújtatunk. Behívjuk a keresőt, aki megáll az ajtóban és figyel, hogy merről jön a hang. itt vagyok, keress meg!

bármikor

d. játék: Hol ketyeg?

Menete: Egy gyermeket kiküldünk a szobából. Elrejtünk egy hangosan ketyegő órát. Behívjuk a gyermeket aki körbejár és figyel merről jön a hang, ha megtalálja más meg ki.

bármikor

6. Hiba felismerése a hallott szóban.

Menete: Helyesen kiejtett szavak között / 5 szó/ kiejtünk egyet helytelenül. A gyermek pl. tapssal jelez a helytelen szónál.

Használjunk gyűjtőfogalmakat: állatok

növények

színek

bútorok

járművek

élelmiszerek

stb.

Pl.: Állatok nevét mondom, tapsolj ott ahol helytelenül mondtam az állat nevét.

környezet

Február- március-április

1. Hangzófelismerés:

Melyik a kakukktojás?

Menete: Szavakat sorolunk fel, melyben egyforma magánhangzók szerepelnek, kivéve egy szót. Ez a kakukktojás ezt kell felismerni. Pl.: dél, négy, szél, gépész, madár

környezet

Hangkereső játék:

Menete: Összeválogatunk különböző tárgyakat ábrázoló képeket vagy kártyákat.

Instrukció: Keressetek olyan képet, amely "a"hanggal kezdődik! Ezt minden hanggal eljátszhatjuk, ez nyer aki a legtöbb képet találja.
Nehezítés: szóvégi hangokat keresünk.

játékidő

Keresd a hangot!

Menete: Az óvónő szavakat mond. A gyerekeknek egy adott hangra kell figyelni pl. "m". Ha hallják benne a megadott hangot felemelik a kezüket vagy a hívóképet. A keresett hang először a szó elején, majd a végén, végül a közepén szerepeljen. Pl.: maci, málna, unoka mutató, banán, mák, megálló, vagyon, elem, vonal, atom, dallam, balett, fém, villám, táplálék, bankó, említ, emlék, vad, kamilla, alma

játékidő

Nevezd, meg mi van a kezemben!

Menete: Különféle tárgyakat válogatunk össze és letakarjuk.
Instrukció: Nevezd meg mi van a kezemben! "e"
hanggal kezdődik és festünk vele..stb. Aki kitalálja
azé a következő kérdés joga.

környezet

Vonatozás:

Menete: A gyermekek kézfogással körben állnak. A mozdony-
vezető körön kívül körbejár. Mond egy hangot. Akit
megérint azzal a hanggal kezdődő szót mond, és
beszállhat a vonatba. A játék vége ha mindenki sorra
került.

ének
környezet

Dobbants-tapsolj!

Menete: A gyerekek lassú tempóban futkároznak
Jelre megállnak. Ha a dob hangját hallják, törökülésbe
ülnek, ha tapsolok, lehasalnak. Több elemre is bővíthető.

testnevelés
játékidő

Keresd a mamád!

Menete: Különböző állatokat választunk pl.: tyúkanyó,tehén,cica
kígyó,kutya..stb. választunk. A mamák állathangon,
felváltva hívják a kicsinyeiket. A kicsiknek meg
kell találni a mamát. A bátrabb gyerekek bekötött
szemmel játszhatják.

környezet

Utazó játék:

Menete: Hang-kép egyeztetés. Két gyermek kap egy-egy hívó-képláncot a nyakába / s-sz/. A többiek kártyát kapnak amin s-sz hangot ábrázoló képek vannak. A gyermekek képmegnevezés után kiválasztják a nekik megfelelő sort. Melyik vonat lett a hosszabb? Indul a szi-szi, su-su vonat!

matek
környezet

Dobkereső:

Menete: A gyerekek körben állnak, a kör közepén áll egy kiválasztott gyerek és azt mondja:

Hunyó vagyok gyerekek, arany dobot keresek!
Bekötjük a szemét majd a dobot odaadjuk valakinek,
aki ráüt. A hunyó közben figyel.

Volt nekem egy aranydobom
elvesztettem aranyhídon
tarka szarka el is kapta,
ennek a gyerekeknek adta.
Rámutat arra a gyerekre ahonnan hallotta a hangot.

ének

2. Hangzódifferentiálás:

Hangvadászat:

Menete: Eldugott hangforrás megkeresése. Először a gyerekek meghallgatják az eldugandó hangforrást. Egy gyermek kimegy és mi eldugjuk a hangforrást. Valamilyen jellel behívjuk a keresőt.
Eszközök: rádió, magnóóra, zenélőjáték

ének

Ki hív?

Menete: A gyermekek körben állnak, középen egy bekötött szemű gyermek. A körből választunk egy gyermeket aki folyamatosan hívja a bekötött szemű gyermeket. Ha megtalálja cserélnek. Fejleszti a téri tájékozódást.

játékidő
ének

Hol a kocka?

Menete: ugyanaz mint az előző csak itt kockával koppint a gyermek.

ének

Párkeresés:

Menete: Hangok, szagok párjának megkeresése bekötött szemmel.

játékidő
környezet

Eszköz: Érzékelő játék
Fejleszti a hangképzést

Hallás fejlesztése:

Menete: Leejtett tárgyak felismerése pl.: fakocka, műanyag játék
papír, pénz, labda, fém, fonal..stb.
Külső környezet hangjainak felismerése. Pl. udvar
hangjai, szomszéd csoport..stb.
Természet hangjai: eső, szél,..stb.

ének
környezet

3. Auditív ritmus fejlesztése:

Hallom-nem hallom:

Menete: A gyerekek körbe járnak a székek körül, amíg a zenét
hallják, ha elhallgat leülnek. A zene fokozatosan
halkítható

testnevelés
ének

Gyors. lassú:

Menete: Koppintunk egy adott tempóban a gyermek lyukaszt
egy előre megrajzolt mintát. Felhasználható kép
készítésére, beszélgetésre szógyűjtésre

ábrázolás

Mondókák, gyerekdalok szövegét a ritmusát vissza-
adva koppintással, tapsolással dobbantással

ének
irodalom

Egyszerű verset, mondókát szöveg nélkül letapsolunk,
vagy ritmusát koppantjuk. A gyerekek kitalálják melyik
tanult versre gondolt az óvónő. Eleinte játszható a
gyerekek nevével, jelével.

ének
irodalom

Tapsold le!

Menete: kb.: 15-20 szóval dolgozunk, melyeket ábrázolunk.
Megmutatjuk a képet m, megnevezzük, majd
letapsoljuk. Pl. kalapál, lobogó, hegedű, kanapé
koszorú, esik, maci, cica, kutya, eper, húsvét, játék stb.

ének

Ritmuszenekar

Menete: Körben vagy szétszórtan állva kialakítunk egy ritmust.
Pl. Jobb kéz a combra üt, balkéz a combra üt, taps,
taps, csettintés jobb kézzel, balkézzel. Begyakoroljuk!
Egy gyermeket kiválasztunk, aki a második csettintésnél
egy társa nevét mondja, és így tovább, végezzük
a gyakorlatot és a második csettintésnél egy társunk
nevét mondjuk.

irodalom
matematika

4. Fonológiai kódolás:

Tapsold le!

Menete: A szavakat szótagoljuk, majd megbeszéljük hányat
tapsoltunk a szóra. Kivehetünk egy dobozból annyi
korongot amennyit tapsoltunk. Mindig megbeszéljük,
hogyan mit mondtunk az első tapsra. Pl. hóember
hó-em-ber az első taps: hó

környezet
matek

Ritmusház

Menete: Az előző feladathoz hasonlóan tapsolunk. Amennyit tapsoltunk annak megfelelő emeleten lakik a szó.
Pl. macska 2. emelet feladatlap: mellékletben

matek
környezet

Elbújt hangok

Menete: A szavak hangzóit hangoztatjuk, úgy, hogy érezhető legyen a szó dallama. Ki kell találni a szót. Eleinte a gyerekek jeleivel később meghatározott témakörökkel játszhatjuk. Pl. állat, növény, szín stb.

környezet
irodalom

5

5. Auditív zártság:

Találós kérdések

Menete: Találós kérdéseket mondunk. Eleinte leteszünk a megfejtéseket tartalmazó képeket az asztalra ebből választhatják ki a helyes megfejtést, később már nem szükséges

irodalom
játékidő
matek

Mit visz a kishajó?

Menete: Megadunk egy hangot, s olyan szót kell mondani, amely azzal a hanggal kezdődik. Később úgy is játszhatjuk, hogy az utolsó hanggal kezdődő szót mondunk

játékidő

Kakukktójás

Menete: Azonos hanggal kezdődő dolgok képei között egy másik kép. Ki kell találni, mi nem illik a sorba?

matek
játékidő

Hol hallod a hangot: a hangot?

Menete: Megbeszélte hang figyelése. Ha a szó elején hallja, tapsol szó végén, dobbant, ha szó közben hallja feláll.

ének

Zsákbamaczka

Menete: Az óvónő sz,zs hanggal kezdődő képeket rak egy zsákba. A gyermek belenyúl és kivesz egy képet, a kezdő hangot hangoztatja. A többiek ellenőrzik, hogy helyesen oldotta meg a feladatot. Ez a játék minden hangra alkalmazható.

játékidő
környezet
matek

Kígyó csalogató

Menete: A gyermekek csalogatják a kígyót a SZ hangoztatásával. Lehet gyakorolni halkán, hangosan, énekelve " Kis, kis kígyó... A kígyó előcsalogatása után barlangépítés kezdődik. Az kap kavicsot, aki kitalálja volt -e sz hang az óvónő által mondott szóban.

játékidő
ábrázolás
ének

Ének- versbújóska

Menete: Válasszunk egyszerű dalok, versek illusztrációit. A rajz alapján kell kiválasztani a verset, dalt.

ábrázolás
irodalom
ének

Összerakó játék

Menete: Szétvágott képet adunk a gyermek kezébe.

Feladat: összerakás után meg kell nevezni mi van a képen. Nehezebb feladat, ha kimondjuk a szót és megnevezzük az első, utolsó hangot.

AZ ANYANYELVI TEVÉKENYSÉGEK TERVEZETE

1. hét anyaga: Beszédértés

Légző gyakorlat: Gyertya – leves fújás (gyengén, erősen)

Ajak gyakorlat: Cukorszopogatás

Nyelvüket tegyék a szájban a bal, majd jobb oldalra. Tologassák ide - oda

Beszédértés: „Mondom – csináld”.

Utasításokat ad a pedagógus a gyerekeknek, amit utána kell mondani, majd végrehajtani. Először 2 – 3 utasítás az egész csoportnak, majd egyéneként 4 – 5. pl. „Állj fel a székre!”

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxálás

2. hét anyaga: Beszédértés

Légző gyakorlat: Lufi fújás

Ajak gyakorlat: Fagylaltozás Nyelv előre – hátra mozgatása

Beszédértés: „Hegy – völgy játék”

A játszós gyerekek körbe járnak, felváltva mondjuk a vezényszavakat, a völgy szónál le kell guggolni, a hegy szónál fel kell állni, aki téveszt, kiesik.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxálás

3. hét anyaga: Beszédértés

Légző gyakorlat: Rakéta játék

Hanyattfekvésben tegyék szátokra a papírzsebkendőt és fújjatok egy nagyot

Ajak gyakorlat: Szájtorna

Fújják fel az arcukat erősen, feszítsék meg, utána engedjék ki a levegőt, s szívják be az arcizmaikat a fogaik közé.

Beszédértés: A heti mese elmondása, majd az óvónő által feltett 8 – 10 kérdésre a gyermekek válaszolnak.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

4. hét anyaga: Összefüggő beszéd

Légző gyakorlat: Papírzacskófújás

Ajak gyakorlat: Arcorna

A gyerekek fújják fel az arcukat nagyra, majd tologassák a levegőt az egyik arcfélből a másikba.

Összefüggő beszéd: „Mondj róla valamit!”

Több kártya (pl. állatok) közül kiválaszt a gyerek egyet, melyet nem mond el többieknek, csak különböző jellemzőt mond. A csoport többi tagjának ki kell találni melyik állatot választotta ki.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

5. hét anyaga: Összefüggő beszéd

Légző gyakorlat: Pálcikáról lelógó papírgombóc fújása

Ajak gyakorlat: Fogmosás

Fogsor simítása nyelvvel fönt – lent, kívül – belül, kör – körös mozgatással

Összefüggő beszéd: „Mit tapintottál?”

A gyerekekkel együtt játékokat teszünk egy zsákba, a gyermek belenyúl a zsákba, és a nélkül, hogy megnézné tapintás alapján elmond egy pár jellemző tulajdonságot. A többi gyermeknek kikell találni mi van a kezében.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

6. hét anyaga: Összefüggő beszéd

Légző gyakorlat: Búvár

Szívjuk tele a tüdönket levegővel, és nagyon lassan engedjük ki, hogy minél tovább víz alatt tudjunk maradni.

Ajak gyakorlatok: Hal tátogatásának utánzása

Összefüggő beszéd: Egy eseménykép alapján kell mesélni a gyermeknek a képen látható történésről (kiscsoportosoknak: felsorolás, középsősnek: tömondatokban, nagycsoportosnak: bővített mondatban)

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

7. hét anyaga: Beszédértés

Légző gyakorlat: Sziréna: belégzés, majd hosszú kilégzés emelkedő hangmagasságban.

Ajak gyakorlat: Zizi torna: Egy szem zizivel tornáztatják a nyelvüket vízszintes oldalra jobbra – balra, ki és be.

Beszédértés: Igaz – hamis játék: az asztalon névutós szerkezetek ábrázoló kártyák. A gyerek húz egy kártyát, megmutatja az óvónőnek az óvónő rövid állítására a gyermek megállapítja igaz vagy hamis. Ha helyesen döntött megtartja kártyát, ha nem visszateszi. Minden esetben elmondja hogy miért döntött így. Pl. óvónő: a lámpa az asztal alatt van, a gyermek: nem igaz, mert a lámpa az asztal fölött van.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

8. hét anyaga: Beszédértés

Légzés gyakorlat: Kisharang: belégzés, majd hosszú kilégzés, bimm-bamm hangoztatásával

Ajak gyakorlat: harangozás a nyelvünkkel jobbra – balra, a nyelv vízszintes mozgatása szájuztól – szájuzig

Beszédértés: Ki tudja másképp mondani?

A játék menete: szinonimák gyűjtése. Egy szót próbáljunk többféle képen mondani: pl. Sétál: andalog, megy, jár, poroszkál.

Sír: pityereg, zokog, sírdogál.

Alszik: szundít, szunyókál pihizik.

Eszik: fal, eszeget, falatozik.

Iszik: kortyol, iddogál, szlopál

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

9. hét anyaga: Összefüggő beszéd

Légző gyakorlat: Hangstaféta: A gyermekek vonalban állnak. Az óvónő jelzésére az első gyerek elkezdi az „á”-t hangoztatni / az összes magánhangzóval lehet játszani /, ameddig bírja. Ha fogytán a

levegője, könyökével figyelmezteti a szomszédját, aki folytatja a hangoztatást úgy, hogy ne legyen megszakítás.

Ajak gyakorlat: Titkos beszéd: Hangtalanul mond az óvónő egy magánhangzót, találják ki a gyerekek, hogy melyik volt.

Összefüggő beszéd: Kakukktojás: Mi nem illik a sorba? Azt kell a gyerekek kiválasztani és indokolni (pl. rózsa, tulipán, cseresznye, pipacs...).

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

10. hét anyaga: Összefüggő beszéd

Légző gyakorlat: Állatképek mutatása, hangutánzás egy levegővétellel.

Ajak gyakorlat: Éneklő kislány utánzása – különböző magánhangzókkal (pl. la-la-la, le-le-le... stb)

Összefüggő beszéd: Melyik állat? Kimegy a hunyó a teremből. A többi gyerek kiválaszt egy állatot pl. róka. Behívják a hunyót, aki kérdez. A gyerekek sorban felelnek a feltett kérdésekre. – Mit tudsz róla? Négy lába van. Hosszú lompos farka van, vörös bundája van....stb. Akinél eltalálta, az lesz a hunyó, neki kell kimenni a teremből, amíg a társai új állatot találnak ki. (gondolkodtató, szókincsbővítő, variálható játék).

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

11. hét anyaga: Relációs szavak használata

Légző gyakorlat: Mássalhangzóhoz magánhangzókat párosítani pl. pa-pa-pa, pe-pe-pe, pi-pi-pi

Ajak gyakorlat: Ropibajusz, ropiszakáll: Nyelvhegy zár felső és alsó ajakra.

Relációs szavak használata: Állat bújócska: (névutós szó szerkezetek, megfogalmazása, cselekedtetés) Játék bútorokkal, tárgyakkal. Terepasztalt készítünk. Az állatokat a Mini-Mat eszköztárból vesszük. A terepasztal elrendezése a gyerekek kedve szerint változhat. – Hová bújt a cica? - Hová bújt a nyuszi? - Hová bújt a kakas? - Hová bújt a csibe?

(A kérdéseknél hol, hová, nagycsoportosoknál honnan kérdés)

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

12. hét anyaga: Relációs szavak használata

Légző gyakorlat: napozás – hanyattfekvésben, tenyér a hason rekeszlégzés érzékeltetése

Ciklizáló gyakorlat: Szövegmondás egy meghatározott magánhangzóval

Relációs szavak használata: Mocsárjárás – a szőnyegre sorban szivacs lapokat helyeztünk el, vízszintesen 6-öt függőlegesen 8-at. Az óvónő utasítása szerint a gyermek elindul a mocsárba. Pl., lépj 2 előre, 1 balra, 2 előre, 1 hátra stb. végül kiér a mocsárból. Játsható óvónő-gyermek, gyermek-gyermek

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

13. hét anyaga: Relációs szavak használata

Légző gyakorlat: Térdelésben csípőre tett kézzel fűjják, a tüzet

Ciklizáló gyakorlat: Dallaméneklés egy meghatározott mássalhangzóval egy választott, magánhangzó segítségével.

Relációs szavak használata: Találós kérdés: Tájékozódás az arcon és a testen

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

14. hét anyaga: Relációs szavak használata

Légző gyakorlat: Forró leves fújása, hűtése

Időtartam játék: Hosszú és rövid magánhangzók

Relációs szavak használata: Vadász és a nyulak: A szőnyegre felragasztott ketrec közepén szék vagy zsámoly, ez a vadász helye. A játék menete: Az egész csoport játszhatja. A vadász fent áll a helyén. A nyuszik szaladgálnak szerte szét. Ha a vadász lejön a magas lestről (pl. az óvónő intésére), a nyuszik menekülnek. Akit a vadász megérint –meglő-, megfog, bekerül valamelyik ketrecbe. Ha a ketrecek megtelnek, a vadász beül a székre, őrzi a zsákmányt, közben „szunyókál”. A többiek leülnek a ketrecek előtt és kiszabadítják a sebesült nyuszikat. Egy – egy jelentkező elmondja, melyik nyuszt szabadítja ki, meghatározva annak helyét. Pl. kiszabadítom azt a nyuszt, amelyik a vadász mögött (előtt) tőle jobbra... stb. van. Oda is megy, kézen fogva elviszi. Ha a nyuszik kiszabadultak, a vadász másik vadászt választ, ismétlődik a játék.

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

15. hét anyaga: Relációs szavak használata

Légző gyakorlat: Kutya-lihegő verseny

Képzés helye szerint: Morgó maci – csicsergő madár: Menete: Xilofon hangjának megfigyelése (mély – magas).

Mély: Maci kártya emelése

Magas: Madár kártya emelése

Mindkét kártyából hat – hat darabot kapnak a gyerekek. Így lehetőség nyílik sorozat készítésére, hang megkülönböztetés alapján. Majd elolvassuk. Olvasd el kinek a hangja szolt! Folytasd a sort!

Relációs szavak használata: Kutyus és gazdája: A gyerekek szétszórt alakzatban futnak, ők a kiskutyák. „Jön a farkas” felkiáltásra megpróbálnak házat keresni. Öt karikába tudnak futni, középen van a kutyamama. Ő a viszonyítási alap. Akinek nem jutott karika, gazdi lehet. A kutyamama választja a gazdit, aki kiszabadít egy kis kutyát úgy, hogy elmondja helyzetét a kutyamamához viszonyítva. Ha már tájékozottabbak a gyerekek a mellett névutót pontosíthatjuk, jobbra-balra irány megnevezésekkel. Kiszabadítás után megkérdezzük: Honnan szabadítottad ki a kiskutyát? – elöl, mögöl, mellől

Hangulati játék: zenehallgatás, relaxáció

16. hét: Fogalomalkotás

Légző gyakorlat: Térdelésben, csípőre tett kézzel fújuk a tüzet

nagyobbak: erősen-gyengén

Zöngés-zöngétlen párok:

Morog, nem morog:

Menete: Zöngés- zöngétlen hangok megfigyelése gégefőre tett kézzel.

Kép a maciról /M/, kígyóról /SZ/, méhecskéről /Z/, libáról /G/, vonatról /S/, repülőről /ZS/

Gyakorlás után piros és zöld házikóba költöztetjük a zöngést és zöngétlent. Ki költözött a zöld házba, ki a pirosba? Elsorolás a nagyokkal letakarás után is.

Fogalomalkotás:

Gyűjtőfogalmak:

Menete: Dobókockára gyűjtőfogalmakat jelölő képeket ragasztunk

Gurítás után a gyűjtőfogalom alá tartozókat kell felsorolni

Pl.: virág-tulipán

gyümölcs-alma stb.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

17. hét: Fogalomalkotás

Légző gyakorlat: Belégzés a levegő benntartásával, az óvónő 5-ig számol, majd egyszerre kifújják.

Suttogó gyakorlat:

Menete: " Hangosítsd fel!" ismert szót a gyermek fülébe súgunk, amit ő hangosan megismétel, Mit súgtam? Mond hangosan!

Fogalomalkotás: Gyűjtőfogalmak

Föld, víz, levegő játék:

Menete: Ha az óvónő azt mondja " föld" a földön élő állatot kell mondani stb.

Ugyan ezt közlekedési eszközzel is játszhatjuk.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

18. hét: Fogalomalkotás

Légző gyakorlat: Izomfeszítő, izomlazító gyakorlat. Hóember, torony, lufi.

Pl. Felépül a torony, jó erős / feszülnek az izmok / jön egy nagy szél / Óvónő / eldől a torony / izomlazítás /

Suttogó gyakorlat:

Menete: A gyerekek körben ülnek, az elsőnek a fülébe súg az óvónő, aki tovább súgja a szót. Az utolsó gyermek kimondja hangosan.

Fogalomalkotás: Boltos játék

Menete: egy asztalra sok-sok játékot, eszközt vagy azok képeit tesszük. Egy gyermek a boltos, egy gyermek a mama a többi a vásárló. A mama sorban küldi a gyerekeket a boltba vásárolni egy -egy megbízással./hozzál tisztálkodási eszközöket/ Aki a legtöbb tárgyat vásárolta, és megmondja mit mivel csinál az lesz a boltos.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

19. hét: Fogalomalkotás

Légző gyakorlat: Számlálás 10-ig egy levegővétellel oda-vissza.

Suttogó gyakorlat:

Súgd meg mit tegyek!

Menete: A gyermekek körben ülnek az óvónő a mellette ülő gyermek fülébe súg egy utasítást. A gyermekek tovább súgják egymásnak, a végén levő gyermek vérehajtja a feladatot. A gyermekek tovább súgják egymásnak, a feladatot.

Egyenként is játszhatják.

Fogalomalkotás: Gurul a labda

Menete: A gyermekek körben ülnek, az óvónő gurítja a labdát és mondja: Mondj egy állatot! A gyermek válaszol és visszagurítja a labdát.

PL. háziállat, vadon élő állat, vízben élő növény, virág, zöldség, gyümölcs stb.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

20. hét: Fogalomalkotás

Légző gyakorlat: Papírszeletek szívása, fújása szívószállal

Suttogó gyakorlat: Szóposta

Menete: Több oszlopban állnak a gyermekek. Az óvónő súg egy szót az első gyermeknek, mindegyiknek ugyan azt, súgva továbbadják, majd az utolsó kimondja hangosan. Az nyer aki a leggyorsabban és helyesen mondta ki a szót.

Fogalomalkotás: Gurul a labda

Menete: ugyan úgy, mint a 20. hétnél, csak most az óvónő konkrét tárgyak, fogalmak nevét mondja és a gyermek általánosít, megmondja melyik csoportba tartozik.

Pl. asztal-bútor
tulipán-virág
cica-állat
kék-szín
víz-folyadék
születésnap-ünnep stb.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

21. hét: Ellentétpárok

Légző gyakorlat: Papírzacskó fújása, eldurantása

Ajakgyakorlat: Válaszolgatás

Menete: Fiúk mondják így, lányok úgy, egyre gyorsabban.

Majd cserélnek

Ellentétpárok:

Menete: Ellentétpár kártyák az asztalon

Kicsik feladata: A felfelé fordított kártyából a gyermek kap egyet a kezébe, megkeresi az ellentét párját, szavakkal is kimondjuk, segítjük.

Nagyok feladata: Memória játék, a kártyák lefordítva, keresi az ellentétpárját.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

22. hét: Ellentétpárok

Légző gyakorlat: Hangstaféta

Menete: A gyermekek vonalban állnak. Az óvónő jelzésére az első gyermek elkezd az "á" hangot hangoztatni /az összes hangzóval lehet játszani/ amaddig bírja. Ha fogytán van levegője, könyökével figyelmezteti a szomszédját, aki folytatja.

Ajakgyakorlat: Ropibajusz, ropiszakáll

Menete: Ropit fogjuk a nyelvvel, a nyelv hegyet fölfelé, lefelé mozgatjuk.

Ellentétpárok: Keresem a párom

Menete: A gyermekek között kiosztjuk az ellentétpár kártyákat.

Az első gyermek felmutatja az övét, a párja jelentkezik, és egymás mellé ülnek, a végén párban felsorolják az ellentétpárokat.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

23. hét: Ellentétpárok

Légző gyakorlat: Ping-pong labda fújása 3 féle nagyságú dobozba

Ajakgyakorlat: Szájtorna

Menete: Sovány és kövér kisfiú utánzása. Fújják föl az arcukat erősen, feszítsék meg, utána engedjék ki a levegőt, majd szívják be az arcukat a fogaik közé.

Ellentétpárok: Keresd a párját

Menete: Tárgy vagy képek párját tesszük az asztalra, a párok egyik felét kiosztjuk, az óvónő kiválaszt egy képet és a gyermek, mellé teszi a párját.

Pl. csésze-tányér
anya-gyermek
baba-pólya
fiú-lány
kés-villa
lábas-kanál
madár-fészek
kancsó-pohár
méhecske-méz
szoknya-blúz
fa-alma
stb.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

24. hét: Ellentétpárok

Légző gyakorlat: Sziréna: Egy légvétellel kifújás, közben emelkedő hang.

Ajakgyakorlatok: Cukorszopogatás

Menete: A nyelv ide - oda helyezése a szájban

Ellentétpárok: Labdagurítás

Menete: Az óvónő gurítja a labdát és mondja az ellentétpár egyik felét, a gyermek visszagurít és mondja a másik felét.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

25. hét. Ellentétpárok

Légző gyakorlat: Búvár: Teleszívjuk a tüdönket levegővel, lebukunk a víz alá leguggolunk, kifújjuk a levegőt, ismét felállunk levegőt veszünk stb.

Ajakgyakorlat: Hal tátogásának utánzása

Menete: A gyermekek nyissák lassan a szájukat, az állukat engedjék minél lejjebb, utána lassan emeljék az állukat és zárják a szájukat.

Ellentétpárok: Babzsák dobása

Menete: Ugyanaz, mint a 24. héten csak babzsákot dobunk.

Hangulati játék: Zenehallgatás, relaxálás

3. sz. Melléklet: Anyaggyűjtemények

Óvodánkban a munkaközösség a *csoportok számára törzsanyagként*, a következő mondókákat, dalos játékokat, dalokat javasolja Forrai Katalin: ÉNEK AZ ÓVODÁBAN Című könyve alapján.

Mondókák

Címe	Száma
1. Apa cuka	1
2. Badacsonyi rózsafán	6
3. Cini cini muzsika	11
4. Ecc pe cc kimehetsz	13
5. Egy , kettő, három, négy	18
6. Fáj a kutyárnak a lába	29
7. Gyerekek, gyerekek	32
8. Hej Gyula, Gyula	34
9. Hüvelykujjam almafa	38
10. Jákobnak volt	40
11. Két kis kakas	42
12. Mese, mese mátká	48
13. Poros úton	52
14. Réce, ruca	53
15. Vili vári	60

Dalos játékok:

Címe	Száma
1. Csigabiga told ki,	63
2. Szólj síp szólj	71
3. Zsipp, zsupp	72
4. Süss fel nap	106
5. Csip,csip csóka	126
6. Fehér liliomszál	136
7. Mit játszunk lányok	142
8. Bújj , bújj zöld ág	160
9. Ég a gyertya	168
10. Ha én cica	173
11. Kis kacska fürdik	183
12. Cifra palota	240

Dalok, évszakokra, ünnepekre,

Évszak, ünnep,	Címe	Száma
Tavaszi,	Hosszú az erdő,	250
	Eresz alól fecskefia,	276
	Sándor napján,	325
Ősz:	Dejó a dió,	274
Tél:	Tekereg a szél,	243
	Nagy a hó igazán,	258
	Csipp-csepp,	264
Mikulás:	Télapó itt van,	284
	Hull a pelyhes,	331
	Itt kopog,	332
Farsang:	Arkot ugrott,	248
	Brumin, brumm Brúnó,	290
	Itt a farsang	298
Búcsúzó:	Autó, vonat	273
Anyák napja:	Orgona ága	301
Évzáró:	Jön a kocsi	278
	Csizmám kopogó	291
Állatok:	Tarka kutya	260
	Háp, háp, háp	267
	Egy kis malac	312

Forrai Katalin: Ének az óvodában c. könyve alapján a hozzájuk kapcsolódó képességfejlesztési feladatokkal

/ a vastag kiemelés a törzsanyagot jelzi!

	Megnevezés	Száma	Ritmusképzés	Hallásfejlesztés	Mozgás
1	Cicuskám kelj fel	61	egyenletes lúktetés, ritmustapsolás	kezdőhang pontos átvétele, sz-m-sz dallamfordulaton tiszta éneklés	fogócska
2	Csigabiga told ki	63	egyenletes lúktetés ritmustapsolás	halk- hangos éneklés	játékos utánzó mozgás
3	En kis kertet	64	egyenletes lúktetés <i>tenyér, ujj, dob.</i> ritmustapsolás	tempóváltás gyakorlása	körbe járás, játékos utánzó mozdulatok
4	Fussunk, szaladjunk	65	egyenletes lúktetés ritmustapsolás	magas, mély hangok kifejezése kézzel <i>I szó- mi!</i>	futás
5	Szólj síp, szólj	71	szünet érezéltetése	dalfelismerés képről, dúdolásról, hangszerről	játékos utánzó mozgás
6	Zsipp - zsupp	72	egyenletes lúktetés ritmustapsolás	magas, mély hangok megkülönböztetése	játékos utánzó mozgás
7	Hinta palinta	74	egyenletes lúktetés ritmustapsolás	magas, mély hangok megkülönböztetése	ritmikus mozgás
8	Aki nem lép egyszerre	81	gyors és lassú járás szakaszos váltás a	dallambújtatás <i>I mozgással</i> összekapcsolva <i>I</i>	járási menetirányba fordulással
9	Egyélibám	86	egyenletes lúktetés	játékos hangképzés <i>I gá, gá I</i>	egyenletes lúktetés érezéltetése test fordítással
10	Elvesztettem zsebkendőmet	88	a dal ritmusának tapsolása	dallambújtatás előre megbeszélt jelre	dalos játék tánc lépések
11	Hej a sályi piacon	90	<i>2/4-es</i> hangsúly érezéltetése taps- sal, dobbantással	helyes szövegkiejtés	dalos játék, tánc lépések
12	Katalinka szállj el	94	egyenletes lúktetés ritmus hangszerekkel	játékos hangképzés <i>l züm, züm l</i>	dalos játéknak megfelelő utánzó mozgások
13	Ennek a kislánynak	100	tempóváltás gyakorlása	halk hangos éneklés	dalos játék, tánc lépések
14	Koszorú, koszorú	105	játék során kitalált nevek ritmusának tapsolása	egymás hangjának felismerése	dalos játék

15	Süss fel nap	106	szünet érezeltetése	dalfelismerés dúdolásból	utánzó mozgás
16	Tekeredik a kígyó	115	egyenletes lüktetés	halk, középerős, hangos éneklés	járás csigavonalban
17	Borsót főztem	117	dalritmus "399 eljárása dobon, triangulumon	dalfelismerés ritmusról	járás párosával keresztfogással
18	Csip, csip csóka	126	egyenletes lüktetés	halk - hangos éneklés	dalos játék, utánzó mozgás
19	Erzsébet asszony	135	egyenletes lüktetés ritmus hangszerekkel	dalfelismerés képről, dúdolásról, hangszerről/	dalos játék,
20	Fehér lilionszál	136	2/4es hangsúly érezeltetése taps- sal, dobbantással	dalfelismerés képről, dúdolásról, hangszerről/	dalos játék, játékos utánzó mozdulatok,
21	Lóg a lába	141	ritmustapsolás	éneklés csukott szájjal	láb lóbálása a dal ritmusára
22	Mit játszunk lányok	142	tempó váltás gyakorlása	dalfelismerés /képről, dúdolásról, hangszerről/	körben járás kézfogással,
23	A kálói szőlőbe	147	tempó váltás gyakorlása	halk, középerős, hangos éneklés	dalos játék, tánclépések /oldallépés jobbra, kézfogással <i>I</i>
24	Benn a bárány	159	2/4es hangsúly érezeltetése taps- sal, dobbantással	halk - hangos éneklés	hirtelen irányváltások ki- be bújások
25	Búj búj zöld ág	160	egyenletes lüktetés különböző mozdulatokkal	dal felismerése jellemző motívumról	kapuzárás 1 es csárdás, 2 es csárdás
26	Cirmos cica	161	szünet érezeltetése	dal felismerése lá- lázva kezdő motívumról	dalos játék
27	Esik az eső	167	ritmus kifejezése <i>pe</i> ütögetésével, ritmushangszerek- kel, ritmusfával	éneklés csukott szájjal	egyenletes lüktetés érezeltetése járás közben
28	Eg a gyertya	168	szünet érezeltetése gyertyafújással	hangszínszépítési gyakorlatok !la-la, na-n ma, stb. / kezdőhang <i>pe</i> átvétele	játékos utánzó mozgás
29	Ha én cica volnék	173	dalfelismerés /képről, dúdolásról, hangszerről/	dal felismerése jellemző motívumról	fogójáték
30	Kiskacsa fürdik	183	kacsa "szárnyával" egyenletesen csapkod	éneklés csukott szájjal	játékos utánzó mozdulatok
31	Mély kútba tekintek	186	2/4es hangsúly	dallambújtatás	dalos játék

			érzékeltetése ritmus hangszerekkel		
32	Zöld paradicsom	193	egyenletes lüktetés	dallambújtatás ritmustaps kíséretében	dalos játék
33	Búj, búj itt megyek	194	egyenletes lüktetés ritmushangszerek - kel	halk - hangos éneklés	dalos játék
34	Erre csörög a dió	199	dal ritmusa 2 dió összeütögetésével	halk - hangos éneklés	dalos játék
35	Fecskét látok	201	ritmus kifejezése játékos mozdulatokkal	hangszínszépítési gyakorlatok IIa-la, na-na, ma-ma, stb. <i>I</i> kezdő hang pontos átvétele	játékos utánzó mozdulatok
36	Jöjj ki napocska	215	ritmus kifejezése játékos mozdulatokkal	hangszínszépítési gyakorlatok IIa-la, na-na, ma-ma, stb. / kezdő hang pontos átvétele	játékos utánzó mozdulatok
37	Kis kis kígyó	219	ritmustapsolás / lassú, gyors váltakoztatása /	dallamvisszhang	járás csigavonalban
38	Lipem, lopom	221	ritmustapsolás	halk - hangos éneklés	dalos játék
39	Mackó, mackó ugorjál	222	egyenletes lüktetés különböző mozdulatokkal	játékos hangképzés / brum.m- brum.m /	meghatározott helyre, ritmusra ugrás Térbeli helyzetváltoztatás
40	Elvesztettem páromat	238	2/4es hangsúly kiemelése dobbantással	dallambújtatás	dalos játék, tánclépések
41	Cifra palota	240	egyenletes lüktetés ritmushangszerek - kel	hangszínszépítési gyakorlatok /la-la, na-na, ma-ma, stb. / kezdőhang pontos átvétele	dalos játék, tánclépések /oldallépés jobbra, kézfogással csárdáslépés, stb /

ÁBRÁZOLÓ TEVÉKENYSÉG

kell biztosítani az intenzív tapasztalatok szerzését, megfigyelések végzését. Azok felhasználását az óvónő bízta rá a gyermekre!

A gyermeki alkotásokban ez természetesen szubjektivitást, egyéni, sokszínű alkotómunkát, igazi, őszinte naiv szemléletű - sablonoktól mentes - gyermekmunkát eredményez. Ez a célunk.

A gyermek ábrázolásaiban sohasem "hibázik", hanem *próbálgatva alakítja saját formanyelvét*, motívumait. Ezek elemeit gyakran ismételteti, kombinálja. Az óvónőnek ezekben a próbálkozásokban fel kell ismernie a formateremtő szándékot, a színhasználat kreativitását, az eredetiséget s mindebben - megerősíteni, dicsérni a gyermeket. Csak ez lehet az ábrázolóképeség fejlesztésének gyermekközpontú útja.

1. Vizuális játékok

Térszemlélet, téri tapasztalások fejlesztése:

Rakosgatás. Kisebb - szabadban található tárgyakkal: kavicsok, kövek, magok, virágok, gallyak, termések, hógolyók, homokozó formák

egyenes sorok kirakása,

zegzugos, ívelő, hullámvonalakkal díszítések, kisebb - nagyobb formák kirakosgatása egymás után, egymás mellé.

- Csoportszobában játékkockákkal- forma, színvariálással, sorok, formák képzése.

Építés: vizes homokból, játékkockákból, bútorokból, nagyobb dobozokból. Labirintus képzése hullámpapírból

Sétákon átélt élmények alapján elkészíthető pl. az óvoda, közlekedés, állatkert, stb.

Mozgást utánozó levegőrajzok:

- A gyerekek nyomkövető rajzolással laza kartartással írják le a levegőben hogyan gomolyog a füst a kéményből. .. ?

Hogyan hullámszik a víz a szellőben?

Hogyan, ha erős szél fúj?

Hogyan esik le az alma a fáról?

Hogyan esik le az őszi száraz falevél?

Hogyan hajladoznak a fiatal fák a szélben?

Rajzolják le az eldobott pattogó kavics útját, a felröppenő és leszálló madár mozgását.

Formatartó levegőrajzok: milyen a fűrészfogazata? a kerék, a léggömb alakja?

- Rajzolják körül (levegőben) az ablak, falikép alakját.

- Rajzoljuk körül a ház körvonalait, az autóé! is.

- Milyen a játék mackó alakja? stb.

- Rajzolják körül társaik alakját.

Koordinált rajzoló mozgások:

- krétával táblára - ujjal földre rajzolás,

kézzel egyszerre azonos irányú és ellentétes irányú mozgással: karikát, terítőt, füstöt (spirálvonalat).

2, Plasztikai munkák (agyag, gyurma, lisztgyurma)

Mintázás:

Gömbölyítés, laposítás, kerekítés, sodrás, kúpos nyújtás, mélyítés, kicsípés, kihúzás, felrakás sodrott agyagból, tapasztás - hozzáadás, agyagragasztás péppel, gipsz csepegtetés, gipszöntés, alakítás egy tömbből.

Dombormű készítés:

Alapforma elkészítése - rátéttel, benyomkodással, a felület tagolásával.

Az agyaglapokat magokkal, kavicsokkal, kagylókkal, gyöngyökkel tagolhatjuk, díszíthetjük. Alaplapra lapos agyagdarabokból formákat ragasztunk. Fontos a kiemelkedések egyenletes magassága.

Agyagkarcolás:

Dombormű: az agyaglapra szeggel, fapálcával rajzolhatunk.

Simítás: vizes újjal lesimított agyag felülete sima, egyenletes.

Érdesítés: pálcával sűrű vonalas karcolással, ellentétes vonalakkal.

Lesimított agyaglapra durva textilt, vagy más érdes felületű anyagot nyomunk.

Agyag lenyomkodása - újjal' ceruzával stb.

3, Játékok vegyes anyagokból

csutkababa készítés - feldarabolt csutkából, állatfigurák, stb.

csuhé, rafia, háncs, vessző - fonás, csomózás, szövés.

Műanyag (flakon, háztartási hulladék):

szerepjátékhoz eszközök

ceruza tartók

állatfigurák

mesealakok, bábok

mozaikképek.

drót, huzal (műanyag

bevonattal): hajlítható spirálisan,

ívesen stb.

- termések: formaalakításra alkalmasak

apróbb magvak felfűzhetők, mozaikkép ragasztható

ritmus - díszítés

lepréselt levelek, virágok ragasztása

gally, gyökérdarab: különféle formák, szobrok létrehozására

Textilmunkák:

filc anyagból: ragasztva, fűzve, varrva

textilből: képek ragasztása, csomózás, varrás, gyűrés - ragasztás

fonalból: ragasztás, fűzés, fonás, gombvarrás, lyukasított felületen fűzés, gyöngyvarrás,

csomózás, pókhálófonás, szövés

nemezelés: nemezillesztés, textil alakra gyapjú formára húzása bőrmunkák: fonás, fűzés,

csavarás

gyöngyfűzés, ékszerkészítés.

4, Játékos tevékenységek papírral

Papír gyűrítés - valamit belelátunk (filctollal, ecsettel kiegészítjük)

Tépés - csíkok tépése: vizuális problémák: egyenlő szélesség, a szélesség folyamatos tartása. csíkok darabolása: egyforma hosszú, fele, negyede, része.

A darabolt papírcsíkokkal formaösszeállítás és ragasztás. (Az egész és része. Arány, ritmus, forma.)

Mértani formák tépése: négyzet, téglalap, háromszög (kisebb - nagyobb). Kitépott formákból összeállítás (virág = szirmok - szár - levél) tagolt, összetett formák létrehozása.

Kitépott elemek felhasználása képalakításhoz (mozaik).

Az olló használatának megtanulása után a fenti feladatsor megismételhető.

(Vastag fekete vonallal a kontúrok meghúzhatók, így hasonlít a festett üvegekhez.)

Papírhajtogatás:

felezés, negyedelés, átlós hajtás, ellentétes. Hajtogatás, osztás sok részre, összetett hajtogatással, bonyolultabb formák létrehozása.

Fríz készítés. Szélesebb papírcsíkokat hajtunk ellentétesen (harmonika). Az összehajtogatott élekbe téphetünk félformákat, stb.

- Hajtogatott papír díszítése: A hajtogatás nyomot hagy, felosztja a felületet. A felosztott felületeket díszíthetjük.

Mértani formák felhasználása díszítésre:

sordísz: azonos forma és szín váltakozása ritmusosan (távolságtartás) 2 más - más forma és szín váltakozása a sorban

2 forma, más - más szín és távolság váltakozása.

keretdísz, körbefutó sordísz

- terület díszítés: sakktábla szerűen - mértani formákkal
- természetes anyagokkal

díszítés szimmetrikusan aszimmetrikusan.

Képalakításra sokféle papír felhasználható:

Újságpapír, csomagoló, selyem, tafet, karton, szalvéta, celofán, pausz, zsírpapír, fóliák, krepp, dörzs, hullám, stb.

5, Képalakítás

A képrendezés a beszédhez hasonlóan gondolkodást igényel. Meg kell ismertetni a gyermeket a tervezéssel, ami a képelemek tudatos elrendezését jelenti, a kifejezés érdekében. A képelemek - helyének

- színének

- méretének megváltoztatásával más - más hatású elrendezéshez jutunk.

6. Rajzolás

Firkálás ceruzával változó formájú és méretű papírlapokra.

Firkálás különböző eszközökkel - filctoll, kréta, zsírkréta. Vonalvastagság, színismeret.

Tájékozódás a felületen. Mozgásminták.

Formaalakítások: vonal és formakapcsolásokkal- kontúr, színes ceruza - viaszkréta, filctoll: formaképzetek, könnyed, folyamatos vonalvezetés. Szaporodó részletek, színek valóság kifejezése. Emberábrázolás.

Képkialakítás színes ceruzával, zsírkrétával, felületkitöltés, kiemelés, arányok.

Táblakrétával képrajzolás: kiemelés mérettel, színnel.

Tussal, temperával alapozott felület visszakarcolása: világos - sötét kontraszt, világosítás vonalsűrűsödéssel. Kontúr.

7. Festés:

nagy felületen színkeverés folytatással, ecsetrajzok előre kikevert festékkel, ujjfestés,

festés vonallal, ecsetnyommal,; vékony - vastag vonal, folt,

vonalas ecsetrajz: petty, mértani formák, rajzolás ecsetheggyel, díszítés,

egész felület befestése egy színnel. "Sepregetéssel" színes felület létrehozása, a ráfestés sötétíti, foltossá teszi a felületet.

Körülhatárolt felületek pontos festése.

Színkeverés (alapszínek - kevertszínek) hideg - meleg színek.

Festés textilre

Batikolás. Faggyú csepegtetésével, csomózással.

8. Kevert technikai eljárások:

Rajzolás gyertyával, majd a felület lefestése.

Rajzolás zsírkrétával - folytatása festéssel.

Festéssel alapozott felületre száradás után rajzolás zsírkrétával.

Montázs - festékkel alapozott felületre - képragasztás rajzzal továbbfejleszhető.

Mozaik. Kavics, magok agyagba ragasztás a vagy gipsszel leöntése.

Színes papír darabokból kép kiszabása és pontragasztása.

Zsírkrétával 2 réteg egymásra színezése és visszakarcolása.

Kő - kavicsrajz vagy festés: beleláttni.

9. Sokszorosító technikai műveletek:

Krumpli metszés, festékezés és nyomatkészítés.

Papír dúcnyomat kartonból.

Dugó - radírnyomat.

Díszítés ritmikus forma és távolságtartással. Sordísz - keretdísz, körbefutó és terülő díszítés.

Technikákat tanítunk, témákat nem adunk meg. Az óvónő a gyermekek között készített saját maga munkájával adhat ötleteket. de ha a gyermekek közül valaki önállóan talál ki valamit. annak örülünk a legjobban.

JAVASLAT AZ ÉVES KÖRNYEZET ANYAG FELDOLGOZÁSÁHOZ

SZEPTEMBER: Nyári emlékek: - Időjárási elemek hatása, emberekre, állatokra (öltözködés)
- Az óvoda és környéke

OKTÓBER: Ősz: - Időjárási elemek hatása, emberekre, állatokra (öltözködés)
- Zöldségek, gyümölcsök, termések
- Kerti munkák
(az állatok világnapja: okt.3.)

NOVEMBER: - A család, az ember (testrészek, érzékszervek)
- Foglalkozások

DECEMBER: - Mikulás
- Adventi készülődés

JANUÁR: Tél: - Időjárási elemek hatása, emberekre, állatokra (öltözködés)
- Madáretetés
- Betegségek, helyes táplálkozás, az orvos munkája
- Balesetvédelem

FEBRUÁR: - Farsang
- Állatok (házi, ház körül élő, vad: erdei, mezei, vízi)
(A vizes élőlények világnapja :február 2)

MÁRCIUS: Tavasz: - Időjárási elemek hatása, emberekre, állatokra (öltözködés)
- Tavaszi virágok, gyümölcsök, zöldségek
- Rügyeztetés, csíráztatás, palántázás
- Kerti munkák
(Hazánk. Március 15)
(A víz világnapja: március 22)

ÁPRILIS: - Közlekedés hazánkban, a világban, közlekedési eszközök, szabályok
- Húsvét
-(A Föld napja április 22.)

MÁJUS: - Anyák napja
- Gyermeknap
- Évzáró
(Madarak fák napja: május 10)

JÚNIUS: (Környezetvédelmi világnap: június 5)

JAVASLAT AZ ÉVES MATEMATIKA ANYAG FELDOLGOZÁSÁHOZ

- 1.) Halmatok összehasonlítása tulajdonságaik szerint *Iszín*, alak, nagyság!
Képzésük. Ítéletek.
- 2.) Halmazok összehasonlítása, becsléssel, párosítással.
- 3.) Halmazok összehasonlítása számosság szerint számlálással *1-7-ig!*
Relációk.
Tőszámnevek gyakorlása.
- 4.) Halmazok rendezése számosság szerint.
Számlépcső *1-7 -ig!*
- 5.) Halmazok képzése, tulajdonságaik megváltoztatása /hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel!
Relációk *1-7-ig!*
- 6.) Halmazok számosságának megállapítása számlálással.
Bontása részhalmazokra:2-3 féle módon. Relációk *1-7 -ig!*
- 7.) Ismerkedés a logikai készlettel.
Síkdomok csoportosítása tulajdonságaik szerint *Iszín*, forma, nagyság! A téglalap.
- 8.) Kisebb-nagyobb-ugyanannyi, tárgyak méretbeli különbségek felismerése, megnevezése
számlálás, relációk, névutók/
Ellentétpárok.
- 9.) Halmazok képzése és számosságának megállapítása. *1-8-ig!*
Számlépcső. T
Tőszámnevek. Relációk.
Ítéletek
- 10.) Halmazok képzése *1-8-ig!* /hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá *tétel* /
- 11.) Halmazok számosságának megállapítása számlálással, becsléssel.
Bontása részhalmazokra 2-3-féle módon *1-8-ig!* Relációk.
Tőszámnevek gyakorlása.
- 12.) Alacsony-magas ugyanolyan alacsony-ugyanolyan magasi Relációk
/térbeli kiterjedések/

Ellentétek.

Sorszámnevek gyakorlása.

Testséma, testrészek felismerése, önmaga azonosítása tükör előtt.

13.) Tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása.

Ismerkedés az oldalisággal.

14.) Halmazok képzése és számosságuk megállapítása számlálással 1-9-ig/

Ítéletek.

Relációk.

Számlépcső.

/Növekvő és csökkenő számsorozatok létrehozása!

15.) Halmazok létrehozása 1-9-ig/ Hozzátevés,

elvévés, ugyanannyivá tétel. Relációk.

Tőszámnevek gyakorlása.

16.) Halmazok számosságának megállapítása becsléssel, számlálással 1-9-ig/

Bontása részhalmazokra többféle módon.

Relációk.

17.) Az oldaliság gyakorlása.

18.) Téri viszonyok érzékelése síkban.

Irányok.

19.) Játék a tükörrel, tükörképjáték.

20.) Perioditás, sorozatok.

Kombinatorika

21.) Sorozatok és függvény.

Kombinatorika.

22.) Halmazok képzése és számosságuk megállapítása 1-10-ig/

Ítéletek.

Relációk.

Tőszámnevek gyakorlása.

Növekvő és csökkenő számsorok létrehozása.

Számlépcső.

23.) Különböző számosságú halmazok létrehozása! hozzátevés, elvévés, ugyanannyivá tétel! 1-10-
ig/

Tőszámnevek gyakorlása.

Ítéletek.

Relációk.

24.) Halmazok számosságának megállapítása becsléssel, számlálással.

Bontás részhalmazokra 1-10-ig/

4. sz. Melléklet: Anamnézis – képességmérés az óvodában

Az eredmények értékelése:

1. Ha a részterületeket a gyermek jól teljesíti, akkor nincs további teendő, feladat
2. Ha 1-2 részterület hiányosságokat mutat, erre a területre egyéni fejlesztési tervet készít az óvónő
3. Ha 3 vagy annál több terület hiányosságokat mutat, akkor a fejlesztőpedagógussal közösen elkészítik az egyéni fejlesztési tervet, a csoporton belüli fejlesztéshez és a gyermekekkel a fejlesztőpedagógus egyénileg is foglalkozik

Április végén kontroll vizsgálatokat kell végezni.

A képességmérés időpontja

- minden év október közepétől- végéig

- a fejlesztés időtartama: november - április végéig.

TARTALOMJEGYZÉK

1. A gyerek fejlődésének megfigyelését segítő szempontsor
2. Szociális - érzelmi - akarati képességek fejlettségi szintje.
3. Képességmérés:
 - a./ Mozgásfejlettség (3-4-5-6 évesek részére)
 - b./ Testséma
 - c./ Téri tájékozódás
4. Képességmérés: Anyanyelv
Kommunikációs fejlettség;
5. Képességmérés: Ábrázolás
6. Képességmérés: Matematika
7. Képességmérés: Értelmi
8. Melléklet

1. A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK MEGFIGYELÉSÉT SEGÍTŐ SZEMPONTSOR

ADATOK

Gyermek neve:.....
Becenéve:.....
Születési ideje:.....
Lakcím:.....
Telefon:.....
Apa neve, születési éve:.....
Foglalkozás, munkahelyi telefon:.....
Anyja neve, születési éve:.....
Foglalkozás, munkahelyi telefon:.....
Testvér neve, születési éve:.....
Kivel él együtt a gyermek?.....
.....
.....
Lakáskörülményeik: / szobák száma, van-e külön szobája
ill. fekhelye a
gyermeknek/.....
Az óvodába érkezés várható időpontja:
A hazavitel várható időpontja:.....
Ki viheti el a gyermeket az óvodából?.....

ANAMNESZTIKUS ADATOK

Terhesség, szülés:

Milyen volt az anya egészségi állapota terhesség alatt?
Problémák, nehézségek
A szülés ideje / időre, korábban késéssel/

Környezeti feltételek:

Megszületés után kivel volt otthon és mennyi ideig?
Járt-e bölcsődébe?
Hány hónapos korától?
Hogyan illeszkedett be?

Betegségek:

Milyen gyermekbetegségeken esett át?
Hajlamos -e a lázgörcsre?
Jelenleg van-e egészségi problémája?
Ha igen, kéri-e az óvoda segítségét?
Miben?

A kisgyermekkor fejlődés jellemzői:

Mikor kezdett - kúszni
- mászni
- járni
Mikor kezdett beszélni, szavakat mondani?
Rövid mondatokban beszélni?
Szobatiszta-e?
Szobatisztasággal kapcsolatos, problémák, nehézségek?
Alszik-e délután, mennyit?
Este mikor fekszik le?
Reggel mikor ébred?
Végig alussza-e az éjszakát?
Alvási szokásai, jellemzői?

Érzelmi élete:

Milyen az alaphangulata?
A családon belül kihez kötődik legjobban?
Hogyan éli meg a szülőtől való elválást?
Igényel-e babusgatást, dédelgetést?
Hogyan viszonyozza?
Kezdeményez-e?
Fél-e valamitől vagy valakitől?
Vannak-e látható jelei ?
Hogyan lehet megnyugtatni?
Hogyan viselkedik új környezetben?
Milyen nehézségei vannak?
Igényel-e segítséget?
Milyen jellegűt?

A gyermek a családban:

Milyen tevékenységeket végez önállóan:
irányítással:
Legkedvesebb időtöltése?
Van-e rendszeres elfoglaltsága?
Vannak-e otthon feladatai?
Milyen közös családi programok vannak?
Ki a gyermek játszótársa?
Mit tiltanak?
Mivel jutalmazták és miért?
Miért büntetik és mivel?
Hogyan reagál?

Instrukció: Az óvónő és a szülő közösen tölti ki az adatokat, nyugodt körülmények között, a szülő aláírásával hitelesítve. (javaslat: fogadóórán)

.....
szülő

2. SZOCIÁLIS-ÉRZELMI-AKARATI KÉPESSÉGEK FEJLETTSÉGI SZINTJE

Általános érzelmi állapota:	3 év		4 év		5 év		6 év		7 év	
	+		+		+		+		+	
lehangolt										
szorongó, félnk										
szorongásából kibillenthető										
robbanékony, indulatos										
kiegyensúlyozott, vidám										
egyéb										
Temperamentum:										
lassú-nyugodt										
élénk-kiegyensúlyozott										
robbanékony-gyors										
egyéb										
Érdeklődése:										
rövid ideig áll fönn										
átlagos ideig tart										
kitartó										
Önállóság, önkiszolgálás:										
segítségre szorul, igényli										
segítségre szorul, nem igényli										
önállósága életkorának megfelelő										
életkorához képest önállóbb										

Instrukció: "+" jellel jelöljük a gyermekre jellemző tulajdonságot

Társas kapcsolatok	4 év		5 év		6 év	
	+		+		+	
Csoportos tevékenységben szerep megnyilvánulásai:						
kezdeményező						
ötletadó						
végrehajtó						
csop. normáit hangsúlyozó						
vezető						
csendes megfigyelő						
egyéb:						
Csoportokban betöltött egyéb szerepe:						
erős						
szép						
fontoskodó, intézkedő						
szabálybetartó, felügyelő						
lassú, ügyetlen						
bohóckodó						
romboló, agresszív						
bűnbak						
előítélet áldozata						
egyéb						
Társas kapcsolati jellemzők						
nincs barátja, magányos						
nincs barátja, felnőtt közelségét keresi						
nincs barátja, közeledését elutasítják						
szimbiotikus kötődés egy társhoz						
több felszínes kapcsolat						

3-4-5 tagú közösség tagja						
kiterjedt,tartalmas kapcsolata van						

Instrukció: "+" jellel jelöljük a gyermekre jellemző tulajdonságot

Akarati fejlettség	4 év		5 év		6 év	
	+		+		+	
Akadályoztatás esetén:						
agresszióban tör ki						
indulatos,kiabál						
regresszív (megtorpan)						
feladja						
kitartó						
Kudarcc elviselése:						
agressziót vált ki						
dacot vált ki						
sír, elkeseredik						
felhagy a tevékenységgel						
újra próbálkozik						
Kitartás,monotónia:						
nem bír tevékenységben maradni						
rövid ideig marad a tevékenységben						
a feladat végrehajtása előtt adja fel						
a feladat végéig bírja						
Késleltetés képessége:						
szükségeit, vágyai képtelen késleltetni						

szükségeit,vágyai rövid ideig képes					
szükségeit,vágyait megfelelő ideig képes					
tartós ideig képes					

Instrukció: "+" jellel jelöljük a gyermekekre jellemző tulajdonságot

Konfliktusmegoldás:	4 év		5 év		6 év	
	+		+		+	
agresszív lesz						
dac,de nem agresszív						
visszavonul,sír, feladja						
kivár,esetleg bevonja a felnőttet						
kompromisszumra képes						
Feladattudat:						
kapkodó						
többszöri utasítás,nagy erőfeszítéssel végzi						
figyelme elkalandozik,de visszaterelhető						
összpontosítva dolgozik						
a feladatot véghez viszi						
Szabálytudat:						
nem érti meg						
nehezen érti						
megérti, nehezen fogadja el						
megérti, elfogadja						
elfogadtatja másokkal is						
Alkalmazkodóképesség:						

öntörvényű, durva, agresszív						
közömbös, érzéketlen						
könnyen befolyásolható						
túl alkalmazkodó						
segítőképz						

Instrukció: "+" jellel jelöljük a gyermekekre jellemző tulajdonságot

Siker esetén:					4 év	5 év	6 év
					+	+	+
	nem érzékeli						
	érezkeli, de nem mutatja						
	örül, de nem folytatja a tevékenységet						
	örül, ismétli a feladatot						
	magabiztossá válik						
Önuralom							
:							
	nem tud uralkodni érzelmein						
	bizonyos helyzetekben képes						
	önuralma egyre több helyzetben nyilvánul meg						
	képes az önuralomra						

Instrukció: "+" jellel jelöljük a gyermekekre jellemző tulajdonságot

3. KÉPESSÉGMÉRÉS

Mozgásfejlettség	3 éves			4 éves			5 éves			6 éves	
	+	-		+	-		+	-		+	-
gurulás hossz. Körül			egylábon állás			járás,futás irányvált.:			járás,futás:		
le-fel mászás			akadály átlépés			előre			tempótartás		
kúszás			ugrás			hátra			tempó váltás		
mászás			szökdelés			oldalt			szem-kéz koordin.:		
járás			dobás föl-le			egyensúlyozás:			célzott labdadobások		
átlépés			mászás föl-le			előre			táv:2m.:		
futás			egyensúlyozó járás:			hátra			zsámolyba talajon		
labda elkapás			egyenesen			oldalt			felfüggesztett karika		
			rézsútosan			gurulóátf. Előre			kuglijáték:3 gurítás		
			leugrás páros lábbal			dobás: alsó			eldőlt bábok össz.:		
			bújás			felső			szem-kéz-láb koord.		
			lépcsőn járás:fölfelé			célba			ugróiskola		
			váltott láb			lépcsőn járás:lefelé			labdapattogtatás:		
						váltott láb			10 leütés		
						felugrás páros lábbal					
						függeszkedés					

Instrukció: mellékletben 1. oldal

2. oldal

3. oldal

4. oldal

Testséma	3 éves			4 éves			5 éves			6 éves	
	+	-		+	-		+	-		+	-
Mutasd meg!			Mutasd meg!			Mutasd meg!			Mutasd meg!		
fej			ujj			arc			ál		
nyak			térd			kar			lábfej		
kéz			könyök			comb			csípő		
láb			boka			homlok			szemhéj		
szem			váll			derék			kézfej		
fül			has			szempilla			csukló		
orr			hát			szemöldök			tarkó		
száj						sarok			bőr		
haj						mellkas					

Instrukció: "+" "-" jelölünk

Téri tájékozódás	4 éves			5 éves			6 éves	
	+	-		+	-		+	-
alatt			alá			alól		
fölött			fölé			fölül		
előtt			elé			elől		
mögött			mögé			mögül		
mellett			mellé			mellől		
előre			közé			közül		
hátra			ra-re			előre		
oldalt			jobbra			hátra		

			balra			jobbra		
						balra		

Instrukció: A méréshez a felmérő anyag a mellékletben 5. oldal.

Anyanyelv	3 éves		4 éves		5 éves		6 éves	
	+	-	+	-	+	-	+	-
Óvodába lépéskor:			hallási differenciálás:		hallási differenciálás:		kreativitás:	
beszél			(fonéma hallás)		(fonéma hallás)		saját történet	
nem beszél			toboz-doboz		púp-búp		kitalálása a kép	
utasításokat megért			fonal-vonal		kép-gép		alapján	
kérdésre megfelelően			sál-száll		seb-zseb		ellentétpárok:	
válaszol			ritmus visszaadása:		szár-zár		hideg-meleg	
			tá titi tá		analízis-szintézis:		sok-kevés	
			tá tá titi		(szótagolás, ritmusvonal)		sima-durva	
			titi tá tá		összefüggő beszéd:		éjszaka-nappal	
			összefüggő beszéd:		4-5 bővített mondat		könnyű-nehéz	
			képről 3-4 tőmondat		ellentétpárok:(szóban)		szomorú-vidám	
			elmondása		édes-keserű		halk-hangos	
					alacsony-magas		magas-mély	
					gyors-lassú		beszédértés:	
					tűz.víz		analízis-szintézis:	
					fehér-fekete		(szótagolás,	
					kövér-sovány		ritmusvonal)	
					tele-üres			

Instrukció: 3 éves "+" "-" jelölés, 4-5-6 évesek: a felmérő anyag a mellékletben 6-12 oldal

Kommunikációs fejlettség:			3 éves		4 éves		5 éves		6 éves	
			+	-	+	-	+	-	+	-
Felnőtt- gyermek	kapcsolat:									
	közömbös, elutasító, passzív									
	nyílt, odafigyelő									
	nyílt, közlő									
Gyermek- gyermek	kapcsolat:									

	közömbös, elutasító, passzív								
	nyílt, odafigyelő								
	nyílt, közlő								

Instrukció: "+" jelöljük a gyermekre jellemző tulajdonságokat

Ábrázolás	4 éves		5 éves		6 éves	
	+	-	+	-	+	-
Eszközök használata:			Ceruzafogás		Emberábrázolás:	
olló			Nyomaték: erős		ujjak	
ecset			gyenge		szemöldök	
ragasztó			Színek használata		szempilla	
gyurma			Emberábrázolás-családrajz:		frizura	
festék			testrészek		ruha:	
Technikák ismerete:			érezkszervek		gallér	
vágás			dimenzió:		gomb	
ragasztás			magasság		cipő	
tépés			szélesség		Megadott téma alapján élményrajz	
gyűrés			Technikák ismerete:		v. meseillusztráció elkészítés:	
gömbölyítés			fűzés		Technikák:	
sodrás					varrás	
lapítás						
fűzés						

Instrukció: "+" "-" jelöljük a gyermek ismereteit

Matematika	5 éves	
	+	-
Csoportosítás,halmazalkotás: szín-méret		
Ritmikus soralkotás 2 változó:		
Különbözőség-azonosság:		
Számlálás 10-ig		
Tárgyak számlálása 10-ig:		
/beszéd-kéz koordináció/		
Számlálás 6-tól visszafelé:		
Sorszámnevek 6-os számkörben:		
Matematikai fogalmak:		
6-os számkörben:		
egyenlő		
bontás		
több- kevesebb-ugyanannyi		
sok		
kevés		
semmi		
hozzárendelés		
elvevés		
Mennyiségállandóság / egyeztetés:		
6-os számkör ujjkép		
korongkép		

Instrukció: A felmérő anyag a mellékletben 13, 13/a oldal

	6 éves	
	+	-
Csoportosítás,halmazalkotás: szín – méret - forma		
Ritmikus soralkotás 3 változó:(szín, méret,forma)		
Különbözőség-azonosság:		
Számlálás 10-ig		
Számlálás 10-től visszafelé		
Sorszámnevek 10-es számkörben		
Matematikai fogalmak:		
10-es számkörben:		
egyenlő		
bontás		
több- kevesebb-ugyanannyi		
sok		
kevés		
semmi		
hozzárendelés		
elvevés		

Mennyiség állandóság:

10-es számkör

ujjkép

korongkép

Értelmi	5 éves			6 éves	
	+	-		+	-
Általános tájékozottság			Időbeli sorrendiség:	évszakok	
Problémamegoldó gondolkodás				napszakok	
Analóg gondolkodás				hét napjai	
Időérzékelés: napszakok			Emlékezet:		
évszakok			rövidtávú sorrendi emlékezet:		
hét napjai				vizuális	
Emlékezet:				akusztikus	
rövidtávú: kötetlen felidézés				tapintásos	
felismerés			hosszútávú emlékezet:		
hosszútáv: 2 mondóka				ismert mese	
				elmondása	
1 vers			szériális		
			emlékezet:		
				mese képeinek sorbarendezése	
Megfigyelőképesség: játék: mi változott			Megfigyelőképesség: d betű keresése		
meg?				figyelemkoncentráció:	
				figyelemmegosztás:	

Instrukció: A felmérő anyag a mellékletben 14 - 21. oldal

A gyermek egyéni képességfejlődésének szöveges értékelése:

1.	Gyermek neve; szül. ideje:	
2.	Csoport:	
3.	Dátum:	
4.	AZ értékelést készítette:	

1. Szociális, érzelmi-akarati élet:

2. Mozgásfejllettség:

3. Testséma, téri tájékozódás:

4. Ábrázolás:

5. Matematika:

6. Értelmi:

7. Anyanyelv, kommunikációs fejlettség:

8. Egyéb (pl. SNI):

9. Társas kapcsolatok:

Csoport értékelő lap

Képességmérés	3. év				4. év				5. év				6. év			
	Okt.		Ápr.		Okt.		Ápr.		Okt.		Ápr.		Okt.		Ápr.	
	pont	%	pont	%	pont	%	pont	%	pont	%	pont	%	pont	%	pont	%
Mozgásfejlettség																
Testséma																
Téri tájékozódás																
Anyanyelv																
Ábrázolás																
Matematika																
Értelmi																

Óvodapszichológus megfigyelési lap

Gyermek neve:

Csoport:

Dátum:

Csoportban lévő pedagógus:

Megfigyelés:

5. sz. Melléklet: Szokás -szabályrendszer

I. Beszoktatás, család és óvoda kapcsolata

Óvoda és család kapcsolata:

Az óvodai nevelés csak a családdal együtt lehet eredményes, feltétele az együttműködés > kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak a helyi feladatokhoz és szükségletekhez > szülőket folyamatosan tájékoztatni kell a gyermekük fejlődéséről > állandó kölcsönös kapcsolat.

Az óvoda nevelőinek az a feladata, hogy vezessék és segítsék a családot az óvodával egybehangolt nevelőmunkában, a gyermek egészséges életmódjának, az örömteli nyugodt fejlesztő hatású otthoni életének kialakításában.

Fontos a jó partneri kapcsolat kialakítása:

- kölcsönös bizalom, másik fél tisztelete, őszinte segítőkész szándék, empátia, tapintat, tolerancia jellemezze a kapcsolatot,
- megismerjük a családok szabály és szokásrendszerét,
- szaktudásunk révén tapintatosan formáljuk a szülő szemléletét,
- a gyermekek érdekének szem előtt tartása a fontos

Kapcsolattartás formái:

- családlátogatás (anamnézis)
- fokozatos beszoktatás
- napi kapcsolattartás
- szülői értekezlet
- fogadóóra
- faliújság
- új gyerekek szüleinek az óvoda bemutatása, házirend, tájékoztató
- születésnapok megünneplése
- szülőkkel együtt szervezett tevékenységek
- vásárok
- kirándulások
- szülők tájékoztatása a gyermek fejlődésének eredményéről
- elégedettségi vizsgálat
- nyílt nap

CSALÁDLÁTOGATÁS:

- lehetőleg előzze meg a beszoktatást.
- jelválasztási lehetőség (esetleg ajándék formában)
- anamnézis lap kitöltése (szülővel együtt)
- beszoktatás a szülővel együtt 2 hétnél hosszabb ne legyen.

- kezdete > udvaron > szabad játék, ne zavarja meg a foglalkozásokat.
- a szülő a csoport életrendjéhez alkalmazkodjon, és működjön együtt az óvónővel.
- személyes nyugalmat biztosító tárgyak behozhatók, (később csak a játéknapon, illetve az alváshoz)
- a beszoktatás első napjaiban lehetőleg mindkét óvónő legyen jelen.

Mi kerüljön szóba a családlátogatáson? / javaslat /

- gyermek
- jelválasztás
- személyiséglap
- üzenő füzet, orvosi igazolás
- tisztasági csomag tartalma
- ágynemű
- váltóruha, cipő
- tartalék ruha
- torna felszerelés
- téma: beszélgetés a beszoktatás módjáról (gondozás, udvaron kezdjük)

NAPI KAPCSOLATTARTÁS:

- egy-két szavas információcsere
- olyan témával kapcsolatban, ami a gyerekek fejlődését érinti, előre egyeztetett időpontban mindkét óvónővel.

FALIÚJSÁG:

- Házirend, a legfontosabb aktuális információk, napi események, történések az öltözők faliújságán megtalálhatók.

SZÜLŐI ÉRTEKEZLET:

- Május: (óvoda bemutatása az érdeklődő szülőknek)
- Június: (pedagógusok bemutatkozása új gyermekek szüleinek)
- Szeptember: (csoport)
- Január: (csoport)
- lehetőség szerint csak szülőkkel tartunk.
- javasolt időtartam: az óvoda nyitvatartási rendjéhez alkalmazkodva (max.18 óráig)
- érdemi témákkal foglalkozva (a szülők megvendégeléséhez esetleg tea)

FOGADÓÓRA

- évente 2 alkalommal
- nov.: tájékoztatás (téma: beszoktatás)

- febr.: tájékoztatás (téma: iskolaérettség)
- idő: 1 hét időtartam
- nagyoknak kötelező, többieknek ajánlott.
- 1-1gyerekre kb.20 perc jusson.
- felkészülés a segédanyag alapján > szülő aláírja.
- a fejl.ped, logopédus , gyógy. ped., is ilyen formában tart fogadóórát, mely az odajáró gyermekek számára kötelező.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei:

- 1.) Három T elve. (Türelem > Tolerancia > Titoktartás)
- 2.) Ismerjük el a szülők elsődleges szerepét.
- 3.) Ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat.
- 4.) A család erősségeire építsünk.
- 5.) Juttassuk kifejezésre elismerésünket.
- 6.) Legyünk tekintettel a szülői igényekre.
- 7.) Tegyük érdekessé a szülői értekezletet.
- 8.) Időben adjunk reális, de tapintatos információkat.
- 9.) Segíts megoldani a szülő nevelési problémáit.
- 10.) Tétélezd a legjobbat a szülőről, erősítsd a szerepét.

ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK:

Szülőkkel együtt:

- Adventi készülés / csoportonként /
- Nagyok búcsúztatása / évfázón belül év végén /

Csoport:

- Mikulás, / közös ünnepség a tornateremben /
- Farsang / csoportonkénti mulatozás /
- anyák napja / csoportonként az anyukákkal együtt /
- születésnapok

Hagyományok:

- Óvodabál / közös program a szülőkkel a Csigaházban /
- Vásárok / karácsonyi, húsvéti /

Külső kapcsolatok:

- A városi rendezvényeken való részvétel.

Kapcsolat az iskolákkal

- Volt nagycsoportosok beilleszkedésének követése
- Óvó nénik látogatása az iskolában
- Leendő iskolásokkal a tanórákon való részvétel
- Tavasszal a tanító nénik ellátogatnak az óvodánkba, megismerkedni a leendő elsősökkel.

II. Testápolás, öltözködés, egészséges életmód

1. Testápolás – Tisztálkodás:

- tartsák be a tisztálkodás sorrendjét
- ruhájuk ujját tűrjék fel
- szappannal mossanak kezet
- szükség esetén használjanak körömkefét
- szükség esetén mossanak arcot
- zárják el a csapot
- rázzák le a kezüket a mosdóba
- saját törölközőjükbe töröljék szárazra a kezüket

2. WC használat:

- a fiuk az ülökét hajtsák fel használat előtt, és utána hajtsák le
- használjanak megfelelő mennyiségű papírt
- öblítsék le a WC-t maguk után
- szükség esetén kérjék a felnőtt segítségét
- használat után mossanak kezet

3. Öltözködés:

- ruhájukat a megfelelő sorrendben vegyék le – fel
- szükség esetén segítsenek egymásnak
(pl. cipőkötésben, egymás ruhájának ki- bekötésében)
- gombolják ki – be a gombokat, kössék be a cipőfűzőjüket
- ruháikat hajtogatva, ízlésesen tegyék a helyére
- ruhaneműjükkel gondosan bánjanak
- ha fáznak, ill. melegük van, segítsenek magukon
- cipőjüket, csizmájukat szükség esetén tisztítsák le
- fürdés, zuhanyzás után fürdőnadrágjukat tegyék ki száradni

4. Étkezés:

- étkezéskor az edényekkel önállóan szolgálják ki magukat
- az önkiszolgálás sorrendjét alkalmazzák
- az edényeket, evőeszközöket, szalvétát, ízlésesen helyezték el az asztalon
- önállóan ítélik meg a kért étel mennyiségét, jelezzék, ha még kérnek
- rendeltetésüknek megfelelően használják az evőeszközöket (kanál, villa, kés),
- csukott szájjal egyenek, kulturáltan viselkedjenek, tisztán étkezzenek
- a szalvétát felszólítás nélkül használják
- ügyeljenek az asztal és környezetük esztétikus rendjére
- természetes testtartással üljenek
- szükség esetén nyújtsanak segítséget kisebb társaiknak
(pl: öntsenek a kancsóból, kínálják egymást kenyérrrel ...)
- étkezés után pakoljanak le maguk után az asztalról
- a székeket emeljék be maguk után

5. Fogmosás:

- ebéd után mossanak fogat
- a fogmosás helyes technikáját sajátítsák el
- a fogmosó eszközöket tartsák tisztán, használat után mossák ki
- a fogmosó pohárból ne igyanak

6. Naposi munka:

- a napos feladata egész napra szóljon
- minden olyan területen segítsen, ahol erre szükség van
- a felmerülő munkákat a naposok osszák meg maguk között
(pl: játékpakolás, teremrendezés, foglalkozási eszközök kiosztása ...)
- terítse fel az asztalterítőt, ossza szét az eszközöket, és ízlésesen helyezze el
- példamutató magatartásával ösztönözze társait a helyes étkezési szokások betartására

7. Környezet rendben tartása

- a különféle eszközöket használat után tegyék a helyükre
- ügyeljenek a saját holmijuk tisztaságára, tartsanak rendet maguk körül.
- ügyeljenek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára
- vegyék észre, ha valami rendetlen, és szüntessék meg a rendetlenséget
- segítséggel hajtsák össze az ágyneműjüket
- az ajtókat csendesen nyissák, csukják, az eszközökkel óvatosan bánjanak
- használják a lábtörlőt

III. JÁTÉK

A felnőtt helye és szerepe a játékban. Játékirányítás.

Az óvónő a játék iránti elkötelezettségével, magatartásával, szeretetével olyan mintát, értéket közvetít a gyerek számára, melyek a későbbiekben meghatározóak. Ugyanakkor a szülők felé is helyét szerepét megilletően képviseli a játékot.

A pedagógusok felelőssége nagyon nagy, mert változó világunkban is meg kell kapniuk az óvodáskorú gyermekeknek azt, ami megilleti őket - és ez a játék, elsősorban a gyermekek által kezdeményezett **szabad játék**.

A pedagógus helye, feladata és szerepe az alábbiakban nyilvánulhat meg:

Az óvónő részéről:

feltételek biztosítója
mintát adó modell
játsszótárs
fejlődést megfigyelő és segítő

A szülő részéről:

feltételek biztosítója
mintát adó modell
játsszótárs
erős érzelmi hatást gyakorló

Az óvodás korú gyermek tanulásának legmeghatározóbb színtere a játék, így ez az alaptevékenysége eleve fejlesztő hatású.

- Fejleszti a mozgást, új mozgásformák kialakulását, gyakorlását.
- Fejleszti a finommotorikus mozgást, a kez ügyességet.
- Hatással van az értelmi képességek fejlődésére.
- Az érzékszervek változatos használata révén pontosabbá válik azok működése.
- Tartósabbá válik a figyelem.
- Gazdagodik a fantázia.
- Kialakul, fejlődik a kreativitás.
- Fokozódik a beszédkezdés, gazdagodik a szókincs, fejlődik a beszédképesség.
- Alakul az esztétikai érzék.
- Fejlődnek a társas kapcsolatok.
- Gazdagodnak ismeretei a világról.
- Alakulnak az udvariassági és magtartási szokások, az alapvető erkölcsi normák.

Játék:

Az óvodás gyermek világa a játék. Ebben a tevékenységben érzik magukat a legjobban, tudják nagyon jól, hogy mi a számukra a legfontosabb a legfejlesztőbb. Szeretnek játszani, és minden alkalmat, lehetőséget megragadnak arra, hogy játszhassanak. Játsszanak egyedül és társakkal, óvodában és otthon, szobában és szabadban, eszközzel vagy anélkül.

Az óvoda pedagógusok és az óvodáskorú gyermekek fejlődésével, sajátosságaival foglalkozó elméleti szakemberek azonos véleményen vannak: a játék ennek a kornak alaptevékenysége és egyben legfejlesztőbb, leghatékonyabb, és legfontosabb tevékenysége.

Ahhoz, hogy az óvodáskorúak legfontosabb tevékenysége a "mással nem helyettesíthető játék" legyen, sokféle tennivalója van az őket körülvevő felnőtteknek. Messzemenőig **érvényesíteni kell a gyermek érdekeit és jogait**. Mindezek megnyilvánulhatnak a következőkben:

- sajátos testi és lelki szükségleteinek kielégítésében,
- az egyéni fejlődési és érési ütem figyelembevételében,
- az óvodapedagógus és a szülők (családok) nevelőpartneri együttműködésében,
- a játék, mint elemi pszichikus szükséglet feltételeinek megteremtésében.

A játékban válnak közelivé és elfogadhatóvá a viselkedési szabályok. Lehetőség nyílik a szabályok megértésére, a helyes magatartás gyakorlására. A játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a gyerekek közötti társas kapcsolatok.

A játék feltételeinek megteremtése:

- Derűs nyugodt, kiegyensúlyozott, bizalomtéli légkört kell teremteni, melyben a gyermekek felszabadultan élhetik meg mindennapjaikat. A derűs légkörben alakulhatnak ki azok a kapcsolatok, az egyes csoportokra jellemző szokások, melynek révén az összetartozás, a "jó együtt játszani" érzés kialakul. Mindennek letéteményese az óvónő magatartása, mely kihat a csoportjára. Ha ő türelmes, megértő, együtt érző, beleérző és segítő magatartást tanúsít, akkor ez mintaként hat az egyes gyerekekre, illetve a csoportra.
- A játszás helye, tere segítse a gyermeki elképzelések megvalósulását. Mérete, berendezése ösztönzőleg hasson a játék kialakítására és játszására.
Alakítsunk ki minden csoportban állandó és ideiglenes játszóhelyeket
 - o mozgatható bútorok,
 - o meghitt játszóhelyek
 - o a bútorok, játékszerek könnyen elérhetőek, áttekinthetőek, érdeklődést felkeltők legyenek

Hagyjuk a gyerek kreativitását, alkotókedvét ezen a területen is érvényesülni. Számukra már maga a jó játékhely kialakítása is örömmel jár, és ez egyben a játékuk része is.

- A játékszerek, játékeszközök, alapanyagok változatossága, minősége és esztétikuma hatással van a játék megkezdésére és folyamatára.

Bármilyen is legyen az a tárgy, *eszköz*, amelyet játékukban használnak, néhány vele szemben támasztott követelménynek meg kell felelnie:

- minőségileg kifogástalan legyen
- az esztétikai érzéket pozitív irányba befolyásolja
- könnyen tisztántartható legyen
- megfelelő pedagógiai értékkel rendelkezzen
- ne okozzon balesetet
- a rongált játékokat javítani, selejtezni kell

Az egyes gyermekek, óvodai csoportok *játékkészletének* összeállításánál többféle szempontot. Vegyük figyelembe:

- az adott csoportba járó gyermekek életkora, illetve játékfejlődésük aktuális szakasza
- a fiúk, lányok aránya
- a csoport létszáma

Arra hogy melyek a szükséges játékszerek, eszközök és anyagok, arra vonatkozóan többféle

tényezőt vegyünk figyelembe:

- a játéktémák állandósága, illetve változékonysága
- különféle képességeket fejlesztő játékok
- a változó világgal kapcsolatos játékeszköz vágyak kielégítése
- a "mi is tudunk játékot készíteni" élmény megélése
- a különböző szerepjátékokhoz felhasználható kellékek gyűjtése

A játékeszközök elhelyezésének pedagógiai követelményei vannak.

- Mindenekelőtt észlelési térben, a gyermekek számára elérhető magasságban legyenek.
- *Jó*, ha úgy helyezük el őket, hogy annak a helynek a közelében legyenek, ahol általában játszani is lehet velük, így magának az eszköznek az elvétele vagy a helyére tétele nem zökkenti ki a gyermeket.
- A játékszerek és eszközök praktikus elhelyezése mellett nem szabad elfeledkeznünk a *tárlóhelyekről*, tároló alkalmasságokról sem.
 - A jó tárlóhely (polc, fiók, stb.) a gyermek számára elérhető, áttekinthető.
 - A több elemből álló, szétszedhető, illetve összerakható játékok legyenek elkülönítve kosarakban, dobozokban.
 - A játékoknak viszonylagosan állandó helye legyen.
 - Meg kell határozni az otthonról behozott játékszerek helyét is.

A játékidő

- Lehetőleg kerüljük a különféle más tevékenységek miatti játékidő - elaprózódást. Ahhoz, hogy a gyerekek folyamatosnak éljék meg a játékidőt, tudniuk kell, hogy visszatérhetnek és folytathatják a megkezdett játékot, ha valami miatt abba kellett hagyniuk azt.
- A játék befejezésének előfeltétele, hogy legyenek az óvónő részéről előzetes jelek, amelyek erre utalnak. Halkan, játszócsoportonként figyelmeztessük a gyerekeket a hamarosan bekövetkező rakodásra. *Ió*, ha nem egyszerre várjuk el a gyerekektől a befejezést, hanem tekintettel vagyunk az adott gyermek vagy játszócsoport játékbeli elmélyültségére. A játékok elrakására, a csoportszoba teljes rendjének helyreállítására csak akkor kerüljön sor, ha hosszabb ideig más program vagy más terület lesz a meghatározó.
- A csoportban lévő gyerekek és felnőttek tartsák tiszteletben a folyamatos játék tevékenységet.

Játékfajták:

- 1. gyakorlójáték
- 2. mozgásos játék
- 3. építőjáték és konstruáló játék
- 4. barkácsolás, ábrázolás
- 5. szabály játék
- 6. szerepjáték
- 7. dramatizálás, bábjáték

Minden játékfajtnak legyen helye a csoporton belül.

A gyerekek minden játéktárgyat fantáziájuknak és kreativitásuknak megfelelően használhatnak fel. A mindenkori követelmény az, hogy a játék végén minden játéktárgyat az eredetileg kijelölt helyére pakolják vissza!

1. Gyakorlójáték

- legyen nyugodt, biztonságot nyújtó hely számára
- a játékok a játszóhely közelében legyenek

3. Építő és konstruáló játékok

- mindenfajta építő és konstruáló játéknak külön tároló doboza legyen

4. Barkácsolás, ábrázolás

- Az asztal lehetőleg természetes fényviszonyok közelében legyen.
- Állandó helye legyen.
- Bármilyen ábrázolási tevékenységnél az asztalt viaszos vászonnal terítsék le. Az eszközök legyenek elérhetőek, kéznél legyenek. (ceruza, festék, zsírkréta, filctoll, gyurma olló, ragasztó, ecset, anyag, fonal, papír).
- Az eszközök használatára vonatkozó szabályokat tartsák be a gyermekek
- Az asztalnál tevékenykedjenek, az ollót ne a társuk felé tartsák, a filctoll kupakja, a ragasztó teteje használat után kerüljön vissza a helyére, festés után mossák ki maguk után az eszközöket, törölgék le az asztalt, minden eszközt használat után tegyenek a helyére)
- Figyeljenek társuk és saját maguk testi épségére.
- Az elkészült munkákat tegyék el a kijelölt helyre.

5 - 6 - 7. Szabály játék, szerepjáték, dramatizálás, bábjáték

- Ha társasjátékkal játszanak, a játék végén a beleváló eszközöket hiánytalanul tegyék vissza a dobozba.
- A társasjátékokkal, kirakókkal csak az asztalok mellett játszanak.
- A kívánt játékszert kérjék el egymástól, adják át, és várják meg amíg megkapják. Óvatosan bánjanak a játékszerekkel.
- Társaikat nyugodtan hagyják tevékenykedni.
- Figyeljenek egymás játékára, ne rombolják azt szét.
- Vegyék észre a rendetlenséget, és aktívan vegyenek részt annak megszüntetésében.
- A játékszereket, foglalkozási eszközöket, a barkácsoláshoz használt szerszámokat és anyagokat gondosan, esztétikusan rakják össze, rendezzék el.
- Játékaikat, foglalkozási eszközeiket tartsák rendben, vegyék elő, tegyék gondosan helyükre. Szükség szerint rendezzék át, és használat után állítsák vissza eredeti helyükre az asztalokat, székeket'
- Biztosítsák maguk körül a rendet(ha felállnak, a széket tolják be, az aszalterítőt igazítsák meg, a földön szétszóródott holmikat vegyék fel)
- Közös tevékenységük során sajátítsák el és használják a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő fordulóit, kifejezéseit, az odafordulás udvarias formáit! (Kérem, légy szíves, tessék, köszönöm), erős érzelmi felindulás kifejezésére a durva szavak helyett használják az elfogadott köznyelvi formákat.

IV. A közösségi élet szabályai:

A közösségi élet normáit kifejező szokások alapozzák meg a közösségi beállítódást és a fejlettebb közösségi magatartás alakulását is.

- A gyermekek köszönjenek az óvónőnek, a dajkának és azoknak a társaiknak, akikkel játszani kezdenek, vagy akiktől elváltak. Köszönjenek a csoportba belépő vendégnek, kínálják helyet.
- Tisztelettel viselkedjenek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, vigyázzanak munkájuk eredményeire.
- A gyerekek köszönjék meg, ha kapnak valamit!
- A gyermekek közös tevékenységeik során sajátítsák el, és használják a párbeszéd udvarias formáit (kérem, légy szíves, tessék, köszönöm ...).
- Igazodjanak el csoportjuk életében, napirendjében.
- Ha erre szükség van, bizalommal forduljanak az óvónőhöz, kérjenek segítséget tőle.
- Az egy asztalnál ülők vegyék észre, ha valaki hiányzik közülük, az óvónővel együtt köszöntsék, ha visszatér.
- Érdeklődjenek egymás iránt, legyenek tekintettel egymásra.
- Vegyék észre, hogy kinek miben van szüksége segítségre. Segítsék egymást öltözés, étkezés, séta közben.
- Érezzenek együtt társaikkal, érdeklődjenek egymás iránt. Toleranciával fogadják a másságot.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják. Figyelmesen, türelmesen hallgassák meg az óvónő és társaik közlését, kérdését. Beszélgetés közben tartsanak szemkontaktust, felnőttel, gyermekkel egyaránt. Legyenek türelmesek egymással.
- Várják meg, amíg a társuk befejezi mondanivalóját.
- Érzelmileg, és értelmileg egyaránt fogadják el, és kövessék az óvónő kérését, útmutatását.
- Foglalkozás közben figyeljenek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően hajtsák végre a feladatot.
- Fogadják el az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat. A foglalkozáson jelezzék, ha közölnivalójuk van.
- Felszólítás nélkül fejezzék be a megkezdett munkát.
- Érezzenek felelősséget a vállalt feladatért, amelyet akkor is végezzenek el, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le.
- Adott tevékenység – játék, tanulás, munka – által megkívánt magatartási formát önként vállalják.
- Az óvónő vagy társaik kérésére, és saját kezdeményezésükre végezzenek hasznos feladatot a közösség számára. Tudatosodjon bennük, hogy ezt a csoport érdekében végzik.
- Ismerjék fel, mikor kapcsolódhatnak be társaik tevékenységébe. Keressék a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Legyenek képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre szükség van.
- Vállalkozzanak önálló véleményalkotásra.

V. Az udvari élet szabályai

Udvari szabályok

- A gyerekek olyan váltóruhába öltöznek át, amely az udvari játékhoz megfelelő, figyelve az időjárási, és a kényelmi szempontokra.
- Az udvarra az óvónő vezetésével, párosával sorakozva mennek ki, és jönnek be.
- A homokozó játékokat minden csoport a saját udvarrészén, területén helyezi el és használja.
- A gyerekek játék közben alkalmazzák a társas együttélés, és az udvariasság szabályait
- Az udvari játékokat a szabályoknak megfelelően használják. / csúszda, mászóka, korlát/
- A játék végén a játékokat minden csoport a megfelelő tárolóedénybe pakolja, és a kijelölt helyre teszi.
- Ha az udvar másik területén szeretne játszani, szóljon az óvó nénijének.

Otthonról hozott udvari játékok szabályai:

- Csak az óvónővel előzőleg megbeszélte, engedélyezett játékot hozza be.
- A gyermek a játékot reggel a kijelölt helyre helyezi.
- A közlekedési játékokkal a közlekedési szabályoknak megfelelően játszanak.
- Más játékát engedély nélkül ne vegyék el, kérjék el egymástól.
- Játék végeztével, - bemenetelkor - a játékot esztétikusan helyezték el a kijelölt helyre.

Kert

- Minden csoport a saját kis kertrészét gondozza.
- A gyermekek részt vesznek az udvar szállításában, tisztán tartásában, évszaknak megfelelően. / seprés, locsolás, gereblyezés./
- A kerti eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használják, és használat után visszateszik a kijelölt helyre.

Itatás:

- A gyerekek igényüknek megfelelően folyamatosan fogyaszthatnak folyadékot az udvaron, a kijelölt helyen.

Nyári időszak:

- A nyári kint tartózkodás ideje eltér a szokásostól. Gyülekezés 7 órától az udvaron időjárás függvényében. 11-órától lehetőleg árnyékos helyen tartózkodjanak.
- A nyári időszakban összevont csoportban a gyermekek létszámától függően a játék helye változó.
- Lehetőség van a kijelölt helyen pancsolásra, sarazásra.
- A játék végeztével tisztálkodás után átöltöznek, és felnőtt segítségével rendet tesznek maguk után.
- Biztosított a változatos asztali játéktevékenység./ rajzolás, festés, gyurmázás, kártya, társas./
- Ezekben, a tevékenységekben a benti játékeszközök szabályai érvényesek.
- Érkezésüket, távozásukat a szülővel együtt jelezzék az óvónőnek.

6. sz. Melléklet: Óvodai Integrációs Program

Óvodai Integrációs Program

1. Szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében nagyon fontos, hogy mihamarabb óvodába kerüljenek, ahol megkezdődhet spontán és tudatos fejlesztésük. Ellensúlyozva ezzel az otthoni környezetük hiányosságait, a fejlődést kevésbé ösztönző szülői magatartást mely következtében beszéd és viselkedéskultúrájuk, értelmi képességeik alacsony szinten mozognak. Ezért a jelentkező, beiratkozott halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek kivétel nélkül felvételt nyernek 3 éves korukban az intézményünkbe. A gyermekek felvételét és csoportba osztását az óvodavezető végzi, figyelembe véve a szülői kéréseket, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek csoportonkénti létszámát, az integrált csoportjaink optimális működéséhez. 2009. február elsején 26 hátrányos helyzetű gyermek jár az óvodánkba, ez az óvoda létszámának 19,7 %. A gyerekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében szülői értekezleteken, egyéni beszélgetések alkalmával, fogadóórákon alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét. Óvodánkban a távolmaradást a mulasztási naplóban vezetjük, ezen kívül bevezetésre került a hiányzások külön füzetbe történő dokumentálása. A távollétet, betegség esetén orvosi igazolással egyéb elmaradást szülői indoklással illetve aláírással kell a szülőnek igazolnia. Óvodánk nyitvatartási ideje támogatja a szülők munkába állását, a fővárosi munkahelyre történő ingázást is lehetővé téve, hiszen reggel 6-tól 18-ig van nyitva és látja el a gyermekeket

2. Nevelőtestület együttműködése

Kéthetente egy alkalommal egy óvónős, illetve kéthetente egy alkalommal két óvónős értekezleten megbeszéljük, tervezzük, szervezzük, értékeljük a feladatainkat. Demokratikus keretek között egymást meghallgatva hozunk döntéseket, mely szerintünk a legmegfelelőbb az óvoda érdekében. Munkánk során megélt, tapasztalt eseményeket is ekkor tudjuk megbeszélni és igény szerint tanácsot, ötletet, biztatást kaphatunk a konkrét esetek, nevelési helyzetek legoptimálisabb megoldásához. Nevelőtestületünk és valamennyi munkatársunk könnyen aktivizálható a gyermekek élmény gazdag programjaihoz, mely a hagyományos és az esetenkénti aktuális ünnepek megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. Követlenül, alkalmankénti hospitálások lehetőségével segítjük az új kollégák munkáját, igényük szerint.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

3.1. A gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, mely a kisgyermeket formálja. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez. Ezért feladatunk a gyermek szociális, családi hátterének a feltárása valamint a képességek feltérképezése, megismerése. Részletes anamnézis segítségével történik a gyermekek komplex állapotfelmérése mely a következő területekre terjed ki:

- anamnesztikus adatok, gyermek a családban
- szociális, érzelmi, akaratú képességek fejlettségi szintje
- mozgásfejlettség
- testséma

- téri tájékozódás
- anyanyelvű – kommunikációs fejlettség
- ábrázolás
- matematika
- értelmi képességek

A gyermekek ilyen formán történő megismeréseit követően kezdődött meg az általános, valamint az egyénre szabott differenciált fejlesztésük, megsegítésük.

3.2 Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje, szegényes szókincs, eltérő szóhasználat, a beszédhangok hibás ejtése, torzítás, hangcsere jellemző. Mindezekben tudatos anyanyelvi fejlesztéssel próbálunk segíteni. A tervezett anyanyelvi foglalkozásokon fejlesztjük a nyelvi kifejezőképességét, beszédészlelését, hallásfigyelmét és folyamatosan bővítjük szókincsét. Ehhez különböző anyanyelvi játékok állnak rendelkezésünkre, melyeket célzottan a fejlesztendő terület megsegítésére válogatunk. A beszédhangok tiszta ejtésének érdekében, ajak-nyelvgyakorlatok során erősítjük a renyhe, ügyetlen, artikulációs izmokat. Légző gyakorlatokkal gyakoroljuk a helyes beszédlégzést, mely a beszéd alapja. A beszédhangok helyes ejtése, a nyelvi kifejező képesség fejlődése érdekében, tapintatosan, folyamatosan javítjuk az elhangzott hibákat és ismételjük a rögzíteni kívánt formát. Elvárjuk, hogy a mondatalkotási készségfejlődését elősegítve a gyermek a közlendőjét, kívánságát egész mondatban fejezze ki, s ehhez, ha kell sémákat is nyújtunk. Az óvónő példamutató tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermekek beszédére, ezért ügyelünk a beszédünk stílusára, a hanglejtésre a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. A folyamatos dicséret és buzdítás a bátortalanabb gyermekek is serkenti a beszédre. A beszédben gátolt gyermekek a bábozás, dramatizálás alkalmával megszabadulnak a gátólásaiktól, felszabadultabbakká válnak. Óvodánkban számos kisgyermek küzd beszédhibával, beszédzavarral, fejlesztésükhöz logopédus segítségét vesszük igénybe.

3.3 Az óvodába kerülő gyermekeknek meg kell tanulniuk beszélni, közlekedni, tevékenykedni, eszközöket használni, társaikkal érintkezni és együttműködni, el kell lesniük a mindennapi élet adta szerepeket, magatartási mintákat. El kell sajátítaniuk a szokás-szabály rendszerünket. Az óvoda a családi szintér mellett fontos szocializációs szerepet tölt be, ahol intenzív szociális tanulás folyik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek viselkedés kultúrája alacsony szinten mozog, ezért pedagógiailag ösztönzött szocializációjuk megvalósítására törekszünk. Különleges odafigyelést igényelnek eltérő szociokulturális és erkölcsi normarendszerük miatt. Szocializációjuk során arra törekszünk, hogy értékeiket megtartva, képesek legyenek alkalmazkodni a társadalom által elfogadott normákhoz. Ennek érdekében óvodánkban integrált óvodai csoportok működnek, ahol a többségi minta segítségével eredményesen szocializálhatók a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek. Érzelmi alapigények kielégítése, a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Ahhoz, hogy mind ez megvalósulhasson, az óvónő végtelen türelemmel és szeretettel fordul az újonnan óvodába érkező gyermek felé, megfelelő időt biztosítva a beszokásra. Lehetővé teszi a szülővel együtt történő beszoktatást, fokozatos átmenetet biztosítva ezzel a kisgyermek számára a szülotől történő elvállásra, a rá váró változások elfogadására. Az érzelmi nevelés során a kiegyensúlyozott harmonikus alaphangulat megteremtése mellett

igyekszünk az érzelmi alapszükségletek maradéktalan kielégítésére az egyéni igények figyelembe vételével. A gyermekeknek fokozott igényük van a testközelségre, a szoros testkontaktusra. Komfortérzetük kialakulását gyakori simogatással, öleléssel, ölebe vétellel segítjük. Ezek a gyermekek általában nagy hangerővel beszélnek, az őket ért hatásokra erőteljes, heves érzelmi megnyilvánulásokkal reagálnak. Érzelmeiket, indulataikat nehezen irányítják, ezért különösen sok figyelmet, türelmet, halk, nyugodt, kiegyensúlyozott, következetes nevelői magatartást igényelnek.

3.4. Az egészséges életmód alapja a helyes életritmus kialakítása. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeknek nem adatott meg a kiegyensúlyozott, a szükségleteiket szem előtt tartó napi életritmus megteremtése a családban, ezért az óvodánk egyik elsődleges feladata a gyermekek testi-lelki igényeit, szükségleteit figyelembe vevő nyugodt, derűs napirend megteremtése és betartása. A naponta ismétlődő feladatok, cselekmények keretét adnak az óvodában eltöltött időnek, ezáltal megnyugtatják, biztonságérzettel töltik el a gyermekeket. A gondozás alapvető folyamatos feladat, mely belsőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez, elengedhetetlen a jó közérzethez. Fontos, hogy ismerjük az otthoni lehetőségeket, szokásokat, ezáltal megérthetjük az esetenként furcsa, a szokásostól nagymértékben eltérő WC és mosdóhasználathoz kapcsolódó reakcióikat, viselkedésüket. Az általánosan elfogadott higiéniai szokások a gyermekekben fokozatosan alakulnak ki és válik igényükké. Öltözködésben, önkiszolgálás jellegű feladatokban önállóak, örömmel, sikerélménnyel gazdagodva végzik. Változatos, vitamindús főtt ételekkel sajnos egyre többen csak az óvodában találkoznak. Figyelmes ráhangolódást, érzékeny türelmes odafigyelést igényelnek az újonnan érkező gyermekek, hogy mielőbb elfogadják, elsajátítsák az óvoda által képviselt alapvető normákat. Az egészséges étkezés érdekében hetente egy alkalommal minden csoport gyümölcsnapot tart, amely során az óvónő a gyermekekkel közösen készíti el az évszaknak megfelelő gyümölcsökből a gyümölcssalátát. Vitaminpótláson kívül ez jó lehetőség sok gyermek számára az eddig ismeretlen gyümölcsökkel való megismerkedésre. A szabad levegőn biztosított rendszeres testmozgás elősegíti a testi-lelki komfortérzetüket.

3.5 A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogja. Úgy formáljuk az óvodai csoportot, közösséget, hogy a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett alakuljanak ki a közös szokások, tartásuk tiszteletben a hagyományokat és aktívan formálják a csoport közvéleményét. A gyerekek számára egyértelművé kell tenni, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit és miért utasítunk el, mi áll tőlünk távol. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek viselkedését, cselekedeteit. A szokások lehetővé teszik, hogy a gyerekek ne zavarják egymást a játék, vagy tevékenykedés közben, segítik a gyermekek közötti együttműködést, egymás tevékenységére való figyelmet, és az egymás között kialakult viták önálló megoldását. Fontosnak tarjuk a társas együttműködéséhez a következő személyiségjegyek formálását:

- mások megbecsülése
- tolerancia
- empátia
- másság elfogadása és elfogadtatása
- képes legyen a gyermek a közösség érdekében saját akaratának módosítására, megváltoztatására

A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a nyíltságra és az őszinteségre építünk. A közösség lehetőséget teremt a kapcsolatok kialakítására, különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére, egymás pozitív tulajdonságainak felismerésére. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A közösség és az egyén, az egyén és a közösség egymásra hatása a gyermeki fejlődés szempontjából meghatározó. Az óvónő szerepe szintén döntő fontosságú, hiszen viselkedése modellt értékű, véleményével közösségi értéket teremt, erkölcsi normát nyújt.

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok rendje

Az őszi folyamán minden óvodás gyermek orvosi vizsgálatára sor kerül. A vizsgálatot megelőzi a védőnői szűrővizsgálat, amely magába foglalja a színlátás, éleslátás és a hallás vizsgálatát valamint a magasság, súly, vérnyomás, mellkas körfogat mérését. Tavasszal az iskolaköteles gyermekek orvosi és védőnői ismételt szűrése történik. Szükség esetén szakorvosi vizsgálatra szóló beutalót kapnak a gyermekek. Fogászati szűrésre csoportonként óvónői kísérettel tavasz folyamán kerül sor. A kiszűrt fogbetegségek kezelésére beutalóval a szülők viszik el a gyermekeket. Az óvodás gyermekek tisztasági szűrése negyedévente történik. Amennyiben tetvességet vagy egyéb fertőző betegségre utaló jeleket észlelnek az óvónők, a védőnők soron kívüli vizsgálatot végeznek. A tetvessel fertőzött gyermek tisztaságukról szóló védőnői igazolással látogathatják az óvodát. Az észlelt fertőzést követően két hét múlva ismétlődő tisztasági vizsgálatot végez a védőnő.

4.2. Rendszeresen működik a gyermekorvosi és védőnői tanácsadás az egészségházban.

4.3. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ruhaadományozása csoportonként és alkalmanként történik.

4.4. Az óvónő ismerve az egyes családok aktuális problémái, rendszeresen felhívja a rászoruló szülők figyelmét, szakszolgáltatóktól igénybe vehető segítségre, tájékoztatást nyújt a szociális ellátó rendszerről. A törvényességnek megfelelően óvodánkat minden halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek térítési díj nélkül, ingyen látogatja.

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

5.1. Minden óvónő a gyermek óvodába lépéskor családlátogatás alkalmával felméri a család életkörülményeit, nevelési attitűdjét. Az óvodai élet során folyamatosan követi a családban történő változásokat. Ezen változások nyomán követése és a szülő-óvónő közti kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat lehetővé teszi a problémák felismerését, a hátrányok és veszélyeztető tényezők kiszűrését. A hátrányokat az óvónő odafigyeléssel, gyengédséggel, empátiával biztonságot nyújtó, nyugodt, derűs légkör biztosításával tudja kompenzálni. Egyes esetekben azonban a gyermekvédelmi felelős munkájára is szükség van, aki felveszi a kapcsolatot a megfelelő szakszolgálattal, a család illetve a gyermek

megsegítése érdekében. Intézményünk szorosan együttműködik a Családsegítő és Gyermekjóléti Szakszolgálattal.

- 5.2. Városunkban védőnői tanácsadásnak régmúlta visszavezető hagyománya van, hiszen Pest megyében elsők között Kistarcsán alakult meg a rendszeres védőnői tanácsadás. Óvodánk védőnőjével napi, szakmai kapcsolatban vagyunk. Segítségükre, információikra mindig számíthatunk.
- 5.3. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sikeres felzárkóztatása csak komplex állapotfelmérést követő egyéni felzárkóztatási terv alapján lehetséges. Felmérésünket minden év októberében elvégezzük. Azokat a gyermekeket, akik a fejlődés több területén jelentős lemaradást mutatnak és a csoportban, kellő mértékben nem fejleszthetők, jelzőlap kíséretében a Nevelési Tanácsadóba irányítjuk. Az ott végzett felmérés alapján állapotuknak megfelelő óraszámú egyéni fejlesztési terv alapján az óvodapedagógus mellett, a fejlesztőpedagógus nyújt segítséget. A Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük az iskolaérettség megállapítása céljából, abban az esetben, is ha kétségek merülnek fel a sikeres iskolakezdés kérdésében. Amennyiben súlyos akadályoztatás miatt a gyermekek sikeres fejlesztése kétséges, a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságtól kapunk segítséget. A sajátos nevelési igényű gyermekekkel egyéni felzárkóztatási terv alapján a gyógypedagógus, és a fejlesztőpedagógus foglalkozik állapotuknak megfelelő óraszámú
A gyermekek beszédfejlődésének szűrését logopédus látja el az óvodánkban. Különös hangsúlyt fektetve a tanköteles korú és megkésett beszédfejlődésű gyermekek fejlesztésére. Tapasztalatunk alapján, évről-évre növekszik a beszédhibákkal küszködő gyermekek száma. A logopédiai foglalkozások sikere és eredményessége a gyermekek beszédfejlődésén jól tükröződik.
- 5.4. Városunkban cigány kisebbségi önkormányzat nem működik.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatása

6.1 Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka

Vizuális nevelés

Amíg a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nagymozgás fejlődése általában megfelelő ütemben halad, addig a finommotoros képességük fejlesztésre szorul. Ebben nagyon nagy segítséget nyújtanak a különböző vizuális tevékenységek, mint a gyurmázás, rajzolás, festés, ragasztás, varrás, tépés, barkácsolás. Biztosítjuk a zavartalan és sokrétű tevékenység külső feltételeit. Az óvodás gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésre áll többféle eszköz és anyag, amivel a gyermekek megfelelően dolgoznak, alkotnak. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rajzfejlődése igen nagy lemaradást mutat. Ennek oka az alacsony értelmi képességek, ismeretek, fogalomalkotó gondolkodás hiánya és a szenzoros fejletlenség mellett, az otthoni ábrázolási eszközök, lehetőségek teljes vagy részleges hiánya. Ezért fokozott figyelmet, bátorítást, gyakoroltatást igényelnek. A vizuális tevékenységek kiemelt fontossággal bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése során, hiszen amellett, hogy kézzel fogható sikerélményhez jutnak, növekszik a monotónia tűrésük, figyelmük terjedelme, finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk és igényük a tiszta munkára. Az elkészült sík és térbeli munkák további játéklehetőséget rejtnek magukban, valamint motiváló hatással bírnak a nevelés alábbi területeire is: anyanyelvi,

zenei, matematikai, környezeti, ahol különböző ismeretek átadására, megértésére, elmélyítésére nyílik lehetőség.

Irodalmi nevelés

Az irodalmi nevelés folyamatosan jelen van az óvodai élet hétköznapijaiban. Az udvari tartózkodást megelőző délelőtti játékidő, napi rendszerességgel, mesével zárul. Versek a foglalkozások keretein kívül a nap folyamán a kezdeményezés útján bármikor elhangzanak. Hagyományaink szerint egy – egy mese feldolgozása egy hétig tart. Az első napokban megismerkednek a gyermekek a történettel, későbbiek során pedig lehetőséget kapnak ők is az elmesélésre végül eljátsszuk vagy bábozzuk a történetet. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek figyelmének a tartóssága (mind az önkéntelen, mind a szándékos figyelme) rövid. Ezért célunk többek között a koncentrációjuk fokozatos növelése. A gyermeki mesemondást akadályozza a gyermekek hiányos szókincse, beszédértési nehézségeik, akusztikus figyelmük, auditív emlékezetük rövidsége és a cselekménysor követésének nehézségei. A dramatizálás jó alkalom a részképesség zavarok okozta nehézségek kompenzálására. Egyéni képességeikhez mérten támaszkodva a mozgás és hangutánzó képességükre, ritmusérzékükre részt vállalnak a mese közös megértésében, átélésében ezzel is megerősítve fejlődésük szocializációs folyamatát. A már ismert problémák ellenére verstanulásukat elősegíti a fejlett ritmusérzékük. Mozgással kísért verstanulásra támaszkodva segítjük a szavak jelentésének megértését, memorizálását, passzív és aktív szókincsük fejlődését.

Testnevelés

A testnevelés foglalkozások tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (csúszások, kúszások, mászások, járások, futások, ugrások, függések, egyensúly gyakorlatok). Ezeket kiegészítik néhány talajtorna elemek, valamint kézi szerekkel végezhető gyakorlatok, játékok. Megvalósítjuk a megfelelő intenzitású játékokban gazdag testmozgást, mely biztosítja a kondicionális, koordinációs valamint a motoros fejlődését. A motoros képességek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtását. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mozgásfejlettsége, labdakezelése átlagon felüli. Így a testnevelés az a terület ahol ezeket a gyermekeket legtöbb sikerélményhez juttatjuk. A dicséret egyaránt segíti őket a pozitív énképük kialakulásában, valamint a társaik elismerésének a kivívásában. A testnevelés foglalkozásokon átélhetik a megfelelés, siker élményét, miközben növekszik türelmük, fejlődik szabálytudatuk, alkalmazkodó képességük. A hallott utasítások cselekvéssel való végrehajtása segíti a beszédértés folyamatát. A testnevelés foglalkozások lehetőséget nyújtanak egyéb nevelési területek megerősítésére.

Matematika:

- Tő és sorszámnevek gyakorlására,
- Páros és páratlan fogalmának kialakítása,
- Síkmértani formák átmozgással történő megismerése,
- Nyitott – zárt vonalak érzékeltetése stb.

Anyanyelvi nevelés:

- Szókincsbővítés, névutók gyakorlása
- Memóriafejlesztés stb.

Környezetismeret:

- Testsémafejlesztés
- Téri irányok fejlesztése

Napi rendszerességgel biztosítjuk a gyermekek számára a szabad levegőn a változatos mozgásfejlesztő eszközökkel a kötetlen játék lehetőségét.

Ének – zene

Az ének – zene és az ehhez kapcsolódó mozgás, mondókázás, körjáték az óvodai mindennapok része. Nemcsak a foglalkozások időtartamára korlátozódik. Tapasztalataink szerint a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek többsége jó zenei képességekkel rendelkezik, amely már kora gyermekkorban megmutatkozik. Mozgáskultúrájuk ritmusra hangolt. Kiemelkedő képességüket előtérbe helyezve növeljük önbizalmukat, mely az egész személyiségfejlődésükre kihat. Általuk kedvelt tevékenység közben (például körjáték) fejlődik a szabálytudatuk, növekszik a figyelmük terjedelme. Elősegítjük a megfelelő társas kapcsolatok megismerését, kultúrált változatos magatartási módok alkalmazását, belsővé válását. Mondókák, dalok elsajátítása során fejlesztjük a kisgyermek passzív és aktív szókincsét. Az egyenletes lüktetés és ritmusjátékok napi gyakoroltatásával elősegítjük az anyanyelvi sajátosságok megismerését.

Külső világ tevékeny megismerése

Környezet

A környezet foglalkozások magukban foglalják az évszakok jellemzőitől a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt az ismeretet, ami a gyermekeknek támpontot nyújt a környezetében történő biztonságos eligazodáshoz, a szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Fokozatosan tágítva az ismeretszerzés lehetőségét, az egyéntől a világ megismerése felé. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nem rendelkeznek megfelelő testséma ismeretekkel, térpercepcióval. A térészlelés fejlettsége a mozgásfejlődés színvonalának és a testséma tudatosságának függvénye, ebből adódik téri tájékozódási és iránytévesztési problémájuk. Feladatunk mindenek előtt a testséma fejlesztésük. A testrészek megismerése, a test koordinációjának, személyi zónájának alakítása, a testfogalom kialakítása, mely számos mozgásos játékkal, feladattal, verbális fejlesztéssel egybekötve valósul meg. A tágabb környezetre vonatkozó ismeretek elsajátítását gátolja többek között a fogalomalkotó gondolkodás hiánya, az értelmi képességek alacsony szintje. Eredményt vissza-visszatérő ismétléssel tudunk elérni. Igyekszünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek környezet kultúrájának fejlesztésére, következetes neveléssel, szabály és szokásrendszerünk betartásának megkövetelésével.

Matematika

A matematikai fejlesztés során feladatunk az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek fejlesztése, gondolkodási műveletek elsajátíttatása. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek megismerő képességek területén tapasztalt problémái (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémamegoldás) megnehezítik a matematikai fejlesztésük eredményességét. Minél több tapasztalási lehetőség biztosításával a térre, formára, színre, mennyiségre vonatkozó ismereteiket bővítjük. Esetükben azonban általában nem várható el a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárása, összetett gondolkodási műveletek elvégzése. Eredményt a visszatérő rendszeresen ismétlődő gyakorlással tudunk elérni. Az óvónő a nap folyamán adódó számolási lehetőségek kihasználásával a számfogalom kialakulását, gyakorlását segíti elő.

- 6.2. Óvodánk egyik legfontosabb feladata közé tartozik az iskolával való szoros együttműködés. Ennek alapja a pedagógusok összehangolt munkája. Törekszünk arra, hogy a két intézmény között érvényesüljön a kölcsönös bizalom, a pedagógusok munkájának ismerete és megbecsülése. Ez a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára is biztosítja az átmenet folyamatosságát, hiszen ők a fejlődésükben lényegesen elmaradnak kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest, így eleve hátránnyal indulnak az iskolai megmérettetésben. Mindkét intézményre jellemző a kölcsönös nyitottság, a pedagógusok közötti szoros együttműködés. Az iskola minden évben eljuttatja óvodánkunk, az intézményüket bemutató szórólapokat, kiadványokat melyek bemutatják az iskola arculatát és tartalmazzák a nyílt napok időpontját. Az iskolakezdés a gyermekek életében nagyon nagy változást jelent. a zökkenőmentesség biztosítása érdekében minden családot arra buzdítunk, hogy gyermekeikkel együtt, vegyenek részt ezeken a programokon, hiszen így lehetőségük van megismerni a leendő tanítónőket, az iskola mindennapi életét és szokásait. Megkérjük a szülőket, hogy vegyék figyelembe a gyermekük véleményét a leendő pedagógus kiválasztásánál, hiszen ez nagy biztonságérzetet ad a gyermekek számára. Minden év tavaszán meghívjuk óvodánkba a leendő elsősztályos tanítókat, hogy a gyermekek számára megszokott környezetben ismerkedjenek meg a jövőbeni tanítványaikkal.
- 6.3. Fontosnak tartjuk, hogy október folyamán az új elsősöket meglátogassuk, megtekintsük őket az iskola nyílt napján. Így képet kapunk a fejlődésükről. A látogatást követően megbeszélést folytatunk a tanítókkal a gyermekek fejlettségi szintjéről, a felmerülő problémákról és sikerekről. Az óvónők a gyermekek esélyegyenlőségét megalapozva szorosán együttműködnek a tanítókkal a sikeres iskolai beilleszkedés érdekében.

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- 7.1. Az óvoda a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. Partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek fejlődése érdekében. Fontos feladatnak tartjuk a családok megismerését, a velük való szoros nevelői együttműködést. A családdal és a gyermekkel történő ismerkedés első mozzanata a családlátogatás, mely során a bizalmat adó családi környezetben találkozik az óvónő és a gyermek.
- 7.2. Az óvodába újonnan érkező gyermekek esetében előnyben részesítjük a szülővel történő beszoktatást a minél zökkenő mentesebb átmenet érdekében.
- 7.3. A szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket a nevelési programunkról, tervezett eseményekről, gyermekprogramokról. A szülő számára lehetőséget biztosítunk a négy szemközt bizalmas beszélgetésekre, valamint a napi kapcsolattartás folyamán az óvodába érkezéskor és távozáskor a gyermekkel kapcsolatos, lényeges közlésekre. A gyermek fejlődéséről a fogadóórán számolunk be, mindig különös figyelemmel, tapintattal, reálisan adunk tájékoztatást a szülőknek a saját gyermekéről. A családdal kapcsolatos minden információt diszkréten kezelünk.
- 7.4. Figyelemmel kísérjük a családok életében bekövetkező változásokat, ha kéri, tájékoztatást adunk különböző szakszolgálat igénybevételének lehetőségéről.
- 7.5. Szülőkkel szervezett rendezvények, ünnepek (karácsony, anyák napja, évváró) kiválóan alkalmasak arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat.

7.6. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, mint fordítva. Ezért mérjük fel kérdőív formában a szülői véleményeket, és véleményüket figyelembe véve tervezzük a jövőt. A szülők érdekeit a szülői munkaközösség vezetői képviselik. A felmerülő szülői igények kiszolgálása mellett valósul meg óvodánk partnerközpontú működése.